

Emerytury i renty w 2008 roku

– jak są ustalane po zmianach

Poradnik dla każdego

nr 55 (2175) PIĄTEK 14 marca 2008

A

Ilustracja Tomasz Wawer

Dział I Waloryzacja świadczeń

Mechanizm marcowego wzrostu

Tegoroczna, marcowa waloryzacja odbywa się według nowego mechanizmu, dzięki któremu podwyżka uwzględni nie tylko wzrost cen, ale także część wzrostu płac. Ponadto obecna podwyżka uwzględni wzrosty cen i płac za dwa poprzednie lata.

strona A2

Prawo do odwołania od decyzji ZUS

Emeryt i rencista, który otrzymał w tym miesiącu podwyżkę i nie zgadza się z jej wyliczeniem, ma prawo odwołać się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ma na to miesiąc od jej doręczenia.

strona A3

Waloryzacja w następnych latach

Jeśli nie zmieni się obecny sposób podwyższania emerytur i rent oraz sprawdzą się prognozy dotyczące inflacji i wzrostu płac, następna waloryzacja nastąpi w marcu 2009 r., a świadczenia wzrosną o około 4 proc.

strona A3

Dział II Wysokość świadczeń

Podwyżka w starym portfelu

W marcu ZUS po raz ostatni podwyższy kwoty bazowe przyjęte do obliczenia emerytur i rent z tzw. starego portfela. Świadczenia osób urodzonych po 31 grudnia 1929 r. zostaną obliczone od 100 proc. przeciętnego wynagrodzenia z chwili ich przyznania.

strona A3

Obliczenia z nową kwotą bazową

Od 1 marca 2008 r. obowiązuje wyższa kwota bazowa, którą stosuje się do obliczania przyznawanych obecnie świadczeń emerytalno-rentowych. Jest ona też potrzebna do przeliczenia emerytur lub rent ustalonych z uwzględnieniem niższej kwoty bazowej.

strona A4

Dział III Dodatkowe przychody

Nowe progi zarobkowe

Dodatkowy przychód uzyskiwany przez dorabiających emerytów czy rencistów może spowodować zawieszenie albo zmniejszenie świadczenia wypłacanego przez ZUS. Od marca obowiązują nowe granice zarobków, których przekroczenie oznacza takie właśnie skutki.

strona A6

Zasiłki i świadczenia przedemerytalne

Od 1 marca, po dwóch latach, zmieniono kwoty przychodu wpływające na zawieszenie albo zmniejszenie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych. Osoby dorabiające do tych świadczeń muszą informować ZUS o dodatkowych zarobkach i ich wysokości.

strona A7

Cotygodniowy raport z dyżurów GP

Pytania i odpowiedzi

strony A1 - A1V

Dział I

Waloryzacja świadczeń

Nowy mechanizm tegorocznego wzrostu emerytur i rent

Tegoroczna, marcowa waloryzacja jest wyjątkowa. Odbyna się według nowego mechanizmu, dzięki któremu podwyżka uwzględnia nie tylko wzrost cen, ale także część wzrostu płac. Ponadto tegoroczna waloryzacja uwzględni wzrosty cen i płac za dwa poprzednie lata.

BARTOSZ MARCZUK

bartosz.marczuk@infor.pl

W tym roku zmieni się sposób waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych. Podwyżki odbywają się co roku, a nie wtedy gdy inflacja od ostatniej waloryzacji przekroczy 5 proc. Ponadto wskaźnik waloryzacji uwzględni nie tylko wzrost płac, ale też co najmniej 20 proc. realnego wzrostu płac.

Ważne! Emeryt i rencista może sprawdzić poprawność podwyżki, mnożąc dotychczas otrzymywane świadczenie przez wskaźnik waloryzacji (106,5 proc. lub 104,2 proc.). Otrzymany wynik powinien być jego zwaloryzowanym świadczeniem

Kogo obejmuje podwyżka

Zarówno wysokość, jak i częstotliwość podwyższania wszystkich świadczeń objętych waloryzacją zależy od tego, w jaki sposób są podwyższane emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Podwyżka dotyczy więc:

- 7,35 mln osób, którym ZUS wypłaca emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne,
- 0,24 mln osób otrzymujących z ZUS renty socjalne,
- 0,33 mln osób otrzymujących z ZUS zasiłki i świadczenia przedemerytalne,

WZROST ŚWIADCZEŃ Z ZUS

Szacuje się, że w efekcie waloryzacji emerytur i rent oraz dodatków pielęgnacyjnych i dla sierot zupełnych przeciętne świadczenie emeryta/rencisty wzrosło o około 82 zł, przy czym:

- przeciętna emerytura o około 87 zł,
 - przeciętna renta z tytułu niezdolności do pracy wzrosła o około 66 zł,
 - przeciętna renta rodzinna wzrosła o około 78 zł.
- Po waloryzacji (oraz po kolejnym etapie wyrównywania świadczeń z tzw. starego portfela) przeciętna emerytura/renta wypłacana przez ZUS wyniesie około 1 371 zł, przy czym:
- emerytura - około 1 472 zł,
 - renta z tytułu niezdolności do pracy - około 1107 zł,
 - renta rodzinna - około 1298 zł.

PRZYKŁAD: WZROST EMERYTURY O 4,2 PROC.

Czytelniczka otrzymuje emeryturę w wysokości 1000 zł od lipca 2007 r. W marcu tego roku jej świadczenie zostało zwaloryzowane. Wzrosło jednak nie o 6,5 proc., ale o 4,2 proc. ponieważ zostało przyznane po 28 lutego 2007 r. Emerytura wypłacona w marcu 2008 r. i później wzrosła zatem o 42 zł brutto i wyniesie 1042 zł brutto.

PRZYKŁAD: WZROST RENTY O 6,5 PROC.

Czytelnik otrzymuje z ZUS rentę z tytułu niezdolności do pracy. Prawo do tej renty Zakład przyznał mu w listopadzie 2005 r. W marcu tego roku jego świadczenie zostało zwaloryzowane i wzrosło o 6,5 proc., ponieważ zostało przyznane przed 1 marca 2007 r.

■ 1,54 mln osób otrzymujących emerytury i renty z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego,

■ około 0,36 mln świadczeniobiorców tzw. służb mundurowych, tj.:

- byłych żołnierzy i ich rodzin, pobierających świadczenia w wojskowym biurze emerytalnym Ministerstwa Obrony Narodowej,

- byłych funkcjonariuszy i ich rodzin (m.in. funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Wywiadu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej), pobierających świadczenia z Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji,

- byłych funkcjonariuszy służby więziennej i ich rodzin, pobierających świadczenia w Biurze Emerytalnym Służby Więziennej podległym Ministerstwu Sprawiedliwości.

Jaka podwyżka w tym roku

W 2007 roku nie było waloryzacji świadczeń. Dlatego tegoroczna, marcowa podwyżka uwzględni nie tylko inflację i 20 proc. realnego wzrostu płac z 2007 roku, ale także z 2006 roku. Wskaźnik ten jest więc wyższy, niż wynika to ze wzrostu cen i płac w 2007 roku. Wynosi 106,5 proc.

Przez ten wskaźnik są mnożone wszystkie (poza wyjątkami) świadczenia emerytalno-rentowe przysługujące 29 lutego tego roku. Zwaloryzowane (wyższe) świadczenia osoby zainteresowane otrzymują we własnych terminach płatności w marcu. W ZUS, który wypłaca najwięcej zwaloryzowanych świadczeń, przypadają one na 1, 5, 10, 15, 20 oraz 25 dzień każdego miesiąca. Osoby te wraz z wyższym świadczeniem otrzymują też pisemną decyzję o waloryzacji.

Ze względu na roczną przerwę w podwyżkach w 2008 roku marcowa waloryzacja następuje na podstawie dwóch różnych wskaźników. Ich wysokość zależy od daty przyznania prawa do świadczenia. Pierwszy wskaźnik (106,5 proc.) dotyczy wszystkich świadczeń przyznanych przed 1 marca 2007 r. i obejmuje zdecydowaną większość świadczeniobiorców.

Drugi wskaźnik dotyczy osób, którym świadczenia przyznano w okresie od 1 marca 2007 r. do 29 lutego tego roku. W drugim przypadku wskaźnik waloryzacji uwzględni tylko wzrost cen i płac za 2007 rok. Jest więc niższy i wynosi 104,2 proc. Świadczenia osób, którym przyznano je w ciągu ostatniego roku, wzrosną więc nie o 6,5 proc., ale o 4,2 proc.

Jaki wzrost innych świadczeń

Tegoroczna waloryzacja emerytur i rent przesądziła też o podwyżce tzw. świadczeń minimalnych i innych świadczeń wypłacanych przez ZUS. Ich podwyższenie nastąpiło przez pomnożenie obowiązujących do tej pory kwot przez wyższy wskaźnik waloryzacji (106,5 proc.).

Od 1 marca 2008 r. kwoty świadczeń najniższych rosną:

■ emerytura, renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz renta rodzinna o 38,83 zł – z 597,46 zł do 636,29 zł,

■ renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy o 29,87 zł – z 459,57 zł do 489,44 zł.

Kwoty najniższych rent przysługujących na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych stanowią 120 proc. kwot świadczeń najniższych i wzrosną:

■ renta z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową oraz renta rodzinna wypadkowa o 46,60 zł – z 716,95 zł do 763,55 zł,

NOWY MECHANIZM PODWYŻEK

Zmieniony sposób waloryzacji, który ma obowiązywać także w kolejnych latach, przewiduje, że podwyżka odbywa się co roku w marcu. Wysokość podwyżki zależy od wskaźnika waloryzacji. A ten obowiązkowo uwzględnia:

- wzrost cen z poprzedniego roku – chodzi o podawany przez GUS średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług ogółem lub, jeśli jest wyższy, wskaźnik cen towarów i usług dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów,
- tzw. zwiększenie, które nie może być niższe od 20 proc. realnego (po odliczeniu inflacji) wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku. Wskaźnik może uwzględnić wyższe niż minimalne, 20-procentowe zwiększenie. Jest to co roku przedmiotem negocjacji w Komisji Trójstronnej. Mają się one odbywać w lutym, w ciągu pięciu dni od daty, kiedy Główny Urząd Statystyczny poda dane konieczne do wyliczenia wskaźnika waloryzacji. A GUS podaje je najpóźniej do siódmego dnia roboczego lutego.

LIKWIDACJA SPECJALNYCH DODATKÓW

Wybrani emeryci i renciści, którzy w 2005 i 2007 roku otrzymywali specjalne dodatki, pytają, czy i tym razem zostaną one wypłacone. Niestety nie. Wraz z wprowadzeniem nowych przepisów o corocznej waloryzacji zlikwidowano wypłatę specjalnych dodatków do świadczeń. Były one wypłacane tylko w tym roku, w którym nie była przeprowadzana waloryzacja. Ponieważ waloryzacja będzie przeprowadzana co roku, nie będzie już wypłaty dodatków.

■ renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem lub chorobą zawodową o 35,85 zł – z 551,48 zł do 587,33 zł.

Jednocześnie z podwyżką emerytur i rent od 1 marca następuje waloryzacja wskaźnikiem 106,5 proc. dodatków. Od marca wynoszą one:

■ dodatek pielęgnacyjny, dodatek za tajne nauczanie – 163,15 zł,

■ dodatek pielęgnacyjny dla inwalidy wojennego całkowicie niezdolnego do pracy i samodzielnej egzystencji – 244,73 zł,

■ dodatek dla sieroty zupełnej – 306,65 zł,

■ dodatek kombatantki, świadczenie w wysokości dodatku kombatanckiego – 163,15 zł,

■ dodatek kompensacyjny – 24,47 zł,

■ świadczenie pieniężne dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnionych w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych – w zależności od liczby pełnych miesięcy trwania pracy – od 8,18 zł do 163,15 zł,

■ świadczenie pieniężne przysługujące osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR – w zależności od liczby pełnych miesięcy trwania pracy – od 8,18 zł do 163,15 zł. ■

Ważne! Nie trzeba składać żadnych dodatkowych wniosków o podwyższenie emerytury albo renty. Waloryzacja następuje z urzędu, czyli automatycznie

Podstawa prawna

■ Art. 88-94 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. nr 39, poz. 353 z późn. zm.).

Angielski w pracy i biznesie - płyty z nagraniami audio i mp3 z Gazetą Prawną

W poniedziałek 17 marca część 1, we wtorek część 2

Słuchaj i ucz się! To przyda ci się w: ■ rozmowie kwalifikacyjnej i telefonicznej, ■ organizowaniu spotkań i pracy w firmie ■ prezentacji produktów ■ negocjacji biznesowych ■ Na płytach ogrócz nagrań znajdziesz księżeczki w formacie pdf z wzorami CV, listów motywacyjnych, korespondencji biznesowej, angielskimi skrótami

PŁYTY DO NABYCIA WYŁĄCZNIE W PUNKTACH SPRZEDAŻY

www.gazetaprawna.pl

Prawo do złożenia odwołania od decyzji ZUS

[WALORYZACJA ŚWIADCZEŃ] Emeryt i rencista, który otrzymał w tym miesiącu podwyżkę i nie zgadza się z jej wyliczeniem, ma prawo odwołać się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

BARTOSZ MARCZUK

bartosz.marczuk@infor.pl

Do wszystkich świadczeniobiorców ZUS oprócz podwyższonego świadczenia powinien też wysłać listowną decyzję w sprawie podwyżki.

Zawartość listu z ZUS

Na liście, w jego nagłówku, znajduje się data wydania decyzji przez ZUS oraz nazwa placówki, która ją wydała. W nagłówku znajduje się też sygnatura listu (złożona z cyfr i liter). Poniżej ZUS zamieszcza informację o wskaźniku waloryzacji, nowej kwocie świadczenia brutto, kwocie zaliczki pobranej na podatek dochodowy i składce na ubezpieczenie zdrowotne podlegające odliczeniu od podatku oraz informację o kwocie tej składki odliczanej od świadczenia. Poniżej znajduje się informacja o kwocie świadczenia netto.

Na drugiej stronie wydanej przez ZUS decyzji znajduje się tzw. Pouczenie oraz Informacja.

Kiedy można się odwołać

Od każdej decyzji ZUS przysługuje odwołanie. Gdy emeryt lub rencista ma wątpliwości co do poprawności decyzji dotyczącej podwyżki (może na przykład nie zgadzać się z kwotą obliczoną przez ZUS), ma prawo je złożyć.

Odwołanie od decyzji ZUS trzeba złożyć w ciągu miesiąca od dnia jej doręczenia. Ważne, że jest to

data, kiedy świadczeniobiorca otrzymał list, a nie wydania decyzji, która widnieje w jego nagłówku.

ZUS w praktyce przyjmuje, że wydana przez niego decyzja jest doręczona w ciągu siedmiu dni od daty jej wystawienia. Aby więc nie narazić się na to, że Zakład uzna, iż świadczeniobiorca zbyt późno składa odwołanie, najlepiej złożyć je jak najszybciej – nie później niż w ciągu 5 tygodni od daty wystawienia decyzji. Po tej dacie decyzja ZUS staje się prawomocna i nie można się już od niej odwoływać.

Odwołanie trzeba zaadresować do okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, ale składa się je jednak nie do sądu, ale za pośrednictwem ZUS, który wydał decyzję o podwyżce. Może to być zarówno oddział ZUS, jak również inspektorat czy biuro terenowe. Ważne, aby odwołanie złożyć do tej placówki, która wypłaca świadczenie (jej nazwa znajduje się w nagłówku listu z ZUS).

Co w odwołaniu

Odwołanie trzeba napisać samodzielnie, bo ZUS nie dysponuje jego wzorem. Powinno się w nim podać sygnaturę decyzji ZUS, swoje imię i nazwisko, adres i jakiś numer identyfikacji (najlepiej PESEL) oraz nazwę okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń, do której osoba zainteresowana powinna złożyć odwołanie.

Poniżej trzeba też uzasadnić, a więc napisać, w czym – naszym zdaniem – ZUS się pomylił. Trzeba też opisać swoje roszczenie (np. uważając, że podwyżka jest zbyt niska, trzeba określić, jaką uważa się za poprawną). Na koniec musi się tam znaleźć czytelny podpis.

Kto i kiedy odpowie

ZUS rozpatrzy, czy odwołanie i roszczenie zainteresowanego zasługuje na zaspokojenie. Jeśli ZUS stwierdzi, że roszczenie jest zasadne, to załatwia sprawę w swoim zakresie i nie przekazuje jej dalej.

Natomiast jeśli ZUS, do którego wpłynęło odwołanie stwierdza, że roszczenia są bezzasadne, a więc wszystko według Zakładu jest w porządku, to niezwłocznie przekazuje akta sprawy wraz z odwołaniem do zainteresowanego do sądu.

PRZYKŁAD: 30 DNI NA ODWOŁANIE

Emeryt otrzymuje z ZUS emeryturę 10 dnia każdego miesiąca. 12 marca tego roku otrzymał też z ZUS listowną decyzję o podwyżce. Jeśli nie będzie się zgadzał z wyliczoną przez ZUS nową kwotą jego emerytury i będzie chciał złożyć odwołanie, musi pamiętać, że 30-dniowy termin na jego złożenie upływa od daty, kiedy otrzymał z ZUS list o wysokości podwyżki. Powinien więc złożyć odwołanie nie później niż 11 kwietnia.

DATA WAŻNA DLA ODWOŁANIA

Odwołanie od decyzji ZUS trzeba złożyć w ciągu miesiąca od doręczenia tej decyzji. Datą doręczenia jest dzień, w którym świadczeniobiorca otrzymał list, a nie kiedy ZUS wydał decyzję, która widnieje w jego nagłówku. Z praktyki wiadomo, że ZUS przyznaje, iż wydana przez niego decyzja jest doręczona w ciągu siedmiu dni od daty wystawienia. Aby więc nie narazić się na to, że ZUS uzna, iż świadczeniobiorca zbyt późno składa odwołanie, najlepiej złożyć je jak najszybciej – nie później niż w ciągu pięciu tygodni od daty wystawienia decyzji. Po tej dacie decyzja ZUS staje się prawomocna i nie można się już od niej odwoływać. Odwołanie trzeba zaadresować do okręgowego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, ale składa się je nie do sądu, ale za pośrednictwem ZUS, który wydał decyzję o podwyżce.

Wtedy świadczeniobiorca może spodziewać się, że już z sądu otrzyma wezwanie na stawienie się na rozprawę, która będzie dotyczyć jego sprawy. Data wyznaczenia takiej rozprawy jest uzależniona od tego, na ile dany sąd jest obłożony sprawami do rozstrzygnięcia. Czas oczekiwania na rozprawę może więc być bardzo różny w zależności od regionu, w którym mieszka świadczeniobiorca. ■

Podstawa prawna

■ Art. 83 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2007 r. nr 11, poz. 74 z późn. zm.).

Odwołanie

od decyzji ZUS powinno być złożone w dwóch egzemplarzach

Zasady waloryzacji w następnych latach

[WALORYZACJA ŚWIADCZEŃ] Jeśli nie zmieni się obecny sposób podwyższania emerytur i rent oraz sprawdzą się prognozy dotyczące inflacji i wzrostu płac, następna waloryzacja obędzie się w marcu 2009 r., a świadczenia wzrosną o około 4 proc.

BARTOSZ MARCZUK

bartosz.marczuk@infor.pl

Jak już napisaliśmy, zmieniony sposób waloryzacji ma obowiązywać także w następnym roku i w kolejnych latach.

Jaki wskaźnik w przyszłości

Podwyżki mają odbywać się co roku w marcu. Ich wysokość zależy od wskaźnika waloryzacji, który uwzględnia:

- wzrost cen z poprzedniego roku (średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług ogółem lub, jeśli jest wyższy, ten wskaźnik dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów)

■ tzw. zwiększenie, które nie może być niższe od 20 proc. realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku.

Przyszłoroczna waloryzacja odbędzie się więc na podstawie tegorocznego wzrostu cen i płac. Ponieważ nie będzie już przerwy w podwyżkach, w przyszłym roku nie będzie też już drugiego wskaźnika waloryzacji. Wszystkie świadczenia zostaną podniesione o taką samą wartość.

Jaka podwyżka

Ministerstwo Finansów w ustawie budżetowej na ten rok zapisało, że średnioroczna inflacja (dla gospodarstw emerytów i rencistów) wyniesie w 2008 roku 102,4 proc. Jednak już dzisiaj można przyjąć (ze względu na szybszy niż zakładano wzrost cen), że będzie ona wyższa. Niektórzy eksperci wskazują, że może istotnie przekroczyć 3 proc. Można więc przyjąć, że wyniesie około 3 proc.

Z kolei wzrost realnych wynagrodzeń jest szacowany na ponad 5 proc. Według na przykład Instytu-

tu Badań nad Gospodarką Rynkową wzrost ten w tym roku wyniesie 5,1 proc.

Gdyby wzrost cen wyniósł więc 3 proc., a płac 5 proc. – przyszłoroczny wskaźnik waloryzacji wy-

W 2009 roku

świadczenia emerytalno-rentowe wzrosną o ok. 4 proc.

niesie co najmniej 4 proc. Uwzględnia 3-proc. inflację oraz co najmniej pięć procentowego wzrostu płac (czyli 1 proc.). Łącznie wyniesie więc 4 proc. ■

Podstawa prawna

■ Art. 89 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. nr 39, poz. 353 z późn. zm.).

Dział II

Wysokość świadczeń

Ostateczna podwyżka w starym portfelu

W marcu ZUS po raz ostatni podwyższy kwoty bazowe przyjęte do obliczenia emerytur i rent z tzw. starego portfela. Świadczenia osób urodzonych po 31 grudnia 1929 r. zostaną obliczone od 100 proc. przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dacie ich przyznania.

MAREK OPOLSKI

gp@infor.pl

Likwidacja starego portfela polega na podwyższeniu emerytur i rent przyznanych lub przeliczonych w latach 1993 – 1998 od kwoty bazowej niższej niż 100 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Kwota bazowa na początku lat 90. zosta-

ła obniżona. 1 marca 1993 r. wynosiła 91 proc. i choć była następnie stopniowo podwyższana, to dopiero od 1999 roku obowiązuje w wysokości 100 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Kolejność przeliczeń

Podwyższanie emerytur i rent rozpoczęto w 2005 roku. W pierwszej kolejności – od 1 marca 2005 r. i od 1 marca 2006 r. – ZUS przeliczył emerytury i renty dla najstarszych osób, urodzonych przed 1 stycznia 1930 r. Natomiast od 1 marca 2007 r. pierwszą część podwyżki swoich świadczeń otrzymały osoby urodzone po 31 grudnia 1929 r. Przysługujące im emerytury i renty zostały wówczas ustalone od 94,5 proc. przeciętnego miesięcz-

nego wynagrodzenia obowiązującego w dacie przyznania świadczenia. Kolejne podwyżki miały nastąpić stopniowo w latach 2008 – 2010. Jednak w wyniku nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z FUS, która weszła w życie 1 stycznia 2008 r., skrócono okres podwyższania emerytur i rent. Podwyższenie nastąpi jednorazowo – od 1 marca 2008 r. – w oparciu o kwotę bazową wynoszącą 100 proc. przeciętnego wynagrodzenia przy-

Już w marcu 2008 r.,

a nie w 2010 roku, zostanie zakończony proces podwyższania świadczeń ze starego portfela

jętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania. Zatem już w marcu 2008 r., a nie w 2010 roku, zostanie zakończony proces podwyższenia świadczeń z tzw. starego portfela. Jedynie te świadczenia, których wypłata będzie wówczas wstrzymana, będą przeliczane w późniejszym czasie, tj. z chwilą wznowienia ich wypłaty.

Podwyższenie świadczeń

Na kwotę emerytury lub renty składa się tzw. część socjalna świadczenia (24 proc. kwoty bazowej), część należna za okresy składkowe (1,3 proc. podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych), część należna za okresy nieskładkowe (0,7 proc. podstawy wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych). Kwota bazowa jest uwzględniana przy obliczaniu tzw. części socjalnej świadczenia oraz podsta-

wy jego wymiaru. Ustalając wymienione wyżej części świadczenia, ZUS uwzględni wymiar okresów składkowych i nieskładkowych, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru oraz ewentualnie część składkową i zwiększenie według stanu obowiązującego 29 lutego 2008 r. Zarówno podstawa wymiaru emerytury lub renty, jak i część socjalna świadczenia zostaną ustalone od kwoty bazowej podwyższonej do 100 proc. przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dacie ich przyznania (przeliczenia). Po ustaleniu emerytury lub renty od 100 proc. przeciętnego wynagrodzenia ZUS zwaloryzuje ich wysokość w ramach wszystkich waloryzacji przypadających do dnia, od którego przysługuje prawo do świadczenia w przeliczonej wysokości.

Przeliczenie rent rodzinnych

W marcu 2008 r. podwyższone zostaną również renty rodzinne przyznane po osobach, które urodziły się po 31 grudnia 1929 r. i miały obliczone świadczenia od kwoty bazowej niższej niż 100 proc. przeciętnego wynagrodzenia. W celu ponownego obliczenia renty rodzinnej ZUS dokona najpierw przeliczenia emerytury lub renty zmarłego i ustali jego wysokość od kwoty bazowej podwyższonej do 100 proc. przeciętnego wynagrodzenia, uwzględniając kolejne podwyżki świadczenia aż do dnia śmierci świadczeniobiorcy. Wysokość renty rodzinnej zostanie obliczona na dzień jej przyznania, a następnie zwaloryzowana we wszystkich terminach podwyżek, jakie miały miejsce od dnia przyznania tej renty do dnia, od którego przysługuje prawo do tego świadczenia w przeliczonej wysokości.

Emerytura po rencie

Od 1 marca 2008 r. zostaną przeliczone również emerytury i renty przyznane osobom urodzonym

PRZYKŁAD: PRZELICZANIE WYSOKOŚCI EMERYTURY

Czytelniczka urodzona w 1936 roku ma ustalone prawo do emerytury od października 1996 r. Jej wysokość obliczono od kwoty bazowej obniżonej do 94 proc. przeciętnego wynagrodzenia, tj. 804,03 zł. Od 1 marca 2007 r. ZUS przeliczył jej emeryturę przy uwzględnieniu 94,5 proc. przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dacie przyznania świadczenia, tj. od kwoty 808,31 zł. Od 1 marca 2008 r. świadczenie czytelniczki zostanie jeszcze raz przeliczone, tym razem przy zastosowaniu pełnej kwoty bazowej z daty przyznania emerytury, tj. 855,35 zł.

po 31 grudnia 1929 r., których podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru wcześniej przyznanego świadczenia, a podstawa ta została obliczona od obniżonej kwoty bazowej. Może się zdarzyć, że podstawa wymiaru świadczenia była obliczona od obniżonej kwoty bazowej, a część socjalna została przeliczona przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej. W takim przypadku ZUS ustala od kwoty bazowej podwyższonej do 100 proc. jedynie podstawę wymiaru przeliczanego świadczenia. Natomiast część socjalna świadczenia będzie ustalona od kwoty bazowej z daty ostatniego przeliczenia emerytury. ■

Podstawa prawna

- Art. 194a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2004 r. nr 39, poz. 353 z późn. zm.).
- Ustawa z 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. nr 191, poz. 1368).

PRZYKŁAD: NOWA WYSOKOŚĆ RENTY RODZINNEJ

Czytelnik, urodzony w 1985 r., jako jedyny członek rodziny od lipca 2002 r. ma prawo do renty rodzinnej po zmarłym ojcu, który w chwili śmierci (10 lipca 2002 r.) miał ustalone prawo do emerytury. Emerytura ta została przyznana od sierpnia 1997 r. i obliczona w oparciu o kwotę bazową obniżoną do 95 proc. przeciętnego wynagrodzenia (936,05 zł). W marcu 2008 r. ZUS obliczy najpierw emeryturę zmarłego przy zastosowaniu kwoty bazowej podwyższonej do 100 proc. przeciętnego wynagrodzenia w dacie jej przyznania (985,32 zł), a następnie podwyższy świadczenie w ramach wszystkich waloryzacji, jakie miały miejsce do lipca 2002 r. Od tak obliczonej kwoty emerytury ustali następnie rentę rodzinną (85 proc. świadczenia zmarłego), którą zwaloryzuje w ramach wszystkich waloryzacji, które miały miejsce przed 1 marca 2008 r.

Obliczenia i przeliczenia od nowej kwoty bazowej

[WYSOKOŚĆ ŚWIADCZEŃ] Od 1 marca 2008 r. obowiązuje nowa, znacznie wyższa od poprzedniej kwota bazowa. Ma ona zastosowanie nie tylko do obliczania przyznawanych obecnie świadczeń emerytalno-rentowych, ale także do przeliczenia emerytur lub rent obliczonych przy zastosowaniu niższej kwoty bazowej.

MAREK OPOLSKI

gp@infor.pl

Kwota bazowa uwzględniana jest dwukrotnie przy ustalaniu wysokości emerytury lub renty. Przed wszystkim służy do wyliczenia podstawy wymiaru świadczenia, którą ustala się poprzez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wy-

w poprzednim roku kalendarzowym. Ustalana jest corocznie i obowiązuje od 1 marca każdego roku kalendarzowego do końca lutego następnego roku kalendarzowego. W okresie od 1 marca 2007 r. do 29 lutego 2008 r. kwota bazowa wynosiła 2059,92 zł. Od 1 marca 2008 r. wzrosła o 215,45 zł, zatem obecnie wynosi 2275,37 zł.

Przeliczenie podstawy wymiaru

Nowa kwota bazowa ma zastosowanie nie tylko do obliczania nowo przyznawanych świadczeń (na wniosek złożony po 29 lutego 2008 r. lub na wniosek złożony przed 1 marca 2008 r., jeśli prawo do świadczenia powstało po 29 lutego 2008 r.), ale również w przypadkach określonych w ustawie emerytalnej do ponownego ustalenia wysokości emerytury lub renty od przeliczonej podstawy wymiaru. Przeliczenie podstawy wymiaru emerytury lub renty przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej, obowiązującej w dniu złożenia wniosku o przeliczenie (wynika z art. 110 wspomnianej ustawy) może być dokonane, jeśli świadczeniobiorca:

- wskazuje do ponownego ustalenia emerytury lub renty zarobki przypadające w całości lub w części po przyznaniu świadczenia,
- wnioskuje o obliczenie podstawy wymiaru emerytury lub renty z dziesięciu kolejnych lat kalendarzowych wybranych z ostatniego 20-lecia przypadającego przed rokiem złożenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości świadczenia lub też z 20 dowolnych lat z całego okresu ubezpieczenia sprzed roku złożenia tego wniosku,
- legitymuje się wyższym wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru z nowo wskazanego okresu w stosunku do wskaźnika obliczonego poprzednio.

Należy podkreślić, że warunkiem dokonania przeliczenia emerytury z zastosowaniem obowiązującej od 1 marca 2008 r. nowej kwoty bazowej jest zgłoszenie wniosku o to przeliczenie po 29 lutego 2008 r. Jeśli wniosek został złożony przed 1 marca 2008 r., ZUS dokona przeliczenia z zastosowaniem kwoty bazowej obowiązującej do końca lutego 2008 r., tj. 2059,92 zł.

Nowa kwota przy niższym wskaźniku

W pewnych sytuacjach emerytura lub renta może zostać przeliczona przy zastosowaniu aktualnej kwoty bazowej również wtedy, gdy nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia jest niższy od ostatnio obliczonego. Po pierwsze, jest to możliwe w sytuacji, gdy emeryt lub rencista, od dnia ustalenia prawa do świadczenia do dnia zgłoszenia wniosku o przeliczenie jego podstawy wymiaru, nie pobrał emerytury lub renty (nawet za jeden miesiąc) wskutek zawieszenia prawa do tego świadczenia. Drugi wyjątek ma miejsce wtedy,

gdy osoba zainteresowana wskaże zarobki osiągnięte w całości po przyznaniu emerytury lub ren-

PRZYKŁAD: WARUNKI PRZELICZENIA PODSTAWY WYMIARU

Czytelnik ma ustalone prawo do emerytury od 1 marca 2005 r. Przy obliczaniu świadczenia ZUS zastosował kwotę bazową 1903,03 zł i uwzględnił wynagrodzenia z lat 1995-2004. Obliczony w oparciu o te wynagrodzenia wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 105 proc. Niedługo po przyznaniu emerytury świadczeniobiorca podjął ponownie zatrudnienie na podstawie umowy o pracę, osiągając z tego tytułu wyższe zarobki niż wskazane poprzednio do obliczenia podstawy wymiaru emerytury. W związku z tym na początku marca 2008 r. złożył wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej, wskazując do ponownego ustalenia tej podstawy zarobki z lat 1998-2007. Ponieważ przypadają one częściowo po przyznaniu świadczenia, a nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wyniósł 110 proc., a więc okazał się wyższy od poprzedniego, ZUS przychylił się do wniosku i dokonał przeliczenia podstawy wymiaru emerytury. Zarówno do obliczenia tej podstawy, jak i do ustalenia części socjalnej emerytury zastosowana została nowa kwota bazowa, tj. 2275,37 zł.

PRZYKŁAD: PRZELICZENIE, GDY EMERYTURA BYŁA ZAWIESZONA

Czytelnik ma ustalone prawo do emerytury od 1 marca 2003 r. przy zastosowaniu kwoty bazowej wynoszącej 1862,62 zł. ZUS ustalił mu podstawę wymiaru świadczenia z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o emeryturę. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 111,90 proc. W związku z tym, że świadczeniobiorca kontynuował stosunek pracy z pracodawcą, u którego był zatrudniony bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, od przyznania świadczenia miał zawieszona prawo do emerytury. 10 marca 2008 r. rozwiązał stosunek pracy. 3 marca 2008 r. złożył wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o przeliczenie. Do wniosku dołączył zaświadczenie ZUS Rp-7 potwierdzające wynagrodzenia osiągnięte w latach 2003-2007. Zarobki, które wskazał do ponownego ustalenia podstawy wymiaru, przypadają w części po przyznaniu emerytury, a nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia obliczony z uwzględnieniem tych wynagrodzeń wyniósł 109,50 proc., okazał się więc minimalnie niższy od poprzednio ustalonego. Z uwagi jednak na to, że od dnia ustalenia prawa do emerytury do dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie jej wysokości prawo do emerytury było zawieszane, ZUS przeliczył wysokość emerytury (zarówno podstawę wymiaru, jak i część socjalną) przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej, tj. 2275,37 zł.

Od marca

tego roku kwota bazowa wynosi 2275,37 zł i taka będzie obowiązywać do końca lutego 2009 r.

miaru (wypadkowej zarobków uzyskanych w latach wskazanych do jej obliczenia oraz przeciętnych wynagrodzeń obowiązujących w tych latach) przez aktualnie obowiązującą kwotę bazową. Ponadto od wysokości kwoty bazowej uzależniona jest tzw. część socjalna świadczenia, która stanowi 24 proc. tej kwoty.

Kwota bazowa wynosi 100 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej, pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenia społeczne,

PRZYKŁAD: ODMOWA DOKONANIA PRZELICZENIA

Czytelniczka od 1995 r. ma przyznaną na stałe rentę z tytułu niezdolności do pracy. Obliczono ją z uwzględnieniem zarobków z lat, gdy pełniła funkcję kierowniczą. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia był więc wysoki i wyniósł 124 proc. W 1998 r. ponownie podjęła zatrudnienie i kontynuuje pracę do dziś, pobierając jednocześnie rentę. Na początku marca 2008 r. złożyła wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru renty z zastosowaniem nowej kwoty bazowej obowiązującej od 1 marca 2008 r., wskazując zarobki przypadające w całości po przyznaniu renty. Ponieważ jednak nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia (118 proc.) okazał się niższy od obliczonego poprzednio, ZUS odmówił dokonania takiego przeliczenia. Przeliczenie to byłoby możliwe, gdyby nowy wskaźnik wyniósł co najmniej 130 proc.

Ważne! Jeśli wniosek o przeliczenie emerytury złożono przed 1 marca, przy przeliczeniu będzie uwzględniona kwota bazowa obowiązująca do końca lutego 2008 r.

PRZYKŁAD: PODSTAWA WYMIARU TYLKO OD NOWYCH ZAROBKÓW

Czytelniczka pobiera emeryturę, która została przyznana w styczniu 1997 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniósł 132,88 proc. Kilka miesięcy po przyznaniu świadczenia uprawniona podjęła zatrudnienie, pracując nieprzerwanie aż do końca 2007 r. W marcu 2008 r. złożyła wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej, wskazując zarobki z lat 1998-2007, a więc w całości przypadające po przyznaniu świadczenia. Na podstawie przedłożonego zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu ZUS obliczył nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia. Okazało się, że wyniósł on 130,50 proc., a więc jest niższy niż obliczony poprzednio. Ponieważ jednak nie był on niższy od 130 proc., a uprawniona podała zarobki w całości przypadające po przyznaniu emerytury, ZUS dokonał przeliczenia podstawy wymiaru przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej (2275,37 zł) i od tej podstawy obliczył na nowo emeryturę. Część socjalna świadczenia również została ustalona przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej.

PRZYKŁAD: PRZEJŚCIE Z RENTY NA EMERYTURĘ

Czytelniczka pobierała od 2004 r. rentę z tytułu niezdolności do pracy ustaloną przy uwzględnieniu wynagrodzeń z lat 1994-2003. W marcu 2008 r. wystąpiła z wnioskiem o emeryturę, nie przedkładając żadnych nowych zarobków. Najkorzystniejszym wariantem dla uprawnionej okazało się obliczenie podstawy wymiaru emerytury na nowo w oparciu o wynagrodzenia z tych samych dziesięciu kolejnych lat kalendarzowych, które zostały uwzględnione przy ustalaniu podstawy wymiaru renty. Zastosowanie tego wariantu było możliwe, gdyż wspomniane dziesięciolecie zawiera się w 20 latach poprzedzających zgłoszenie wniosku o emeryturę. Zarówno do obliczenia podstawy wymiaru emerytury, jak i części socjalnej ZUS zastosował nową kwotę bazową, tj. 2275,37 zł.

PRZYKŁAD: PONOWNE PRZELICZENIE EMERYTURY

Czytelniczka od maja 2006 r. ma ustaloną prawo do emerytury. Wysokość świadczenia została obliczona w oparciu o podstawę wymiaru pobieranej wcześniej renty z tytułu niezdolności do pracy. W marcu 2008 r. uprawniona zgłosiła wniosek o przeliczenie emerytury od podstawy wymiaru ustalonej na nowo, na podstawie wynagrodzeń z lat 1996-2005, tj. z 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z ostatniego 20-lecia poprzedzającego rok przyznania emerytury. Wnioskowała również o zastosowanie kwoty bazowej obowiązującej od 1 marca 2008 r., co jednak nie było możliwe. Zarówno do ustalenia podstawy wymiaru, jak i części socjalnej świadczenia ZUS przyjął kwotę bazową obowiązującą w dacie przyznania emerytury, tj. 1977,20 zł.

PRZYKŁAD: CZĘŚĆ SOCJALNA OD NOWEJ KWOTY BAZOWEJ

Czytelnik od 2003 r. pobierał wcześniejszą emeryturę z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Niedługo po przyznaniu tego świadczenia ponownie podjął zatrudnienie, pracując do końca 2007 r. 4 marca 2008 r. ukończył powszechny wiek emerytalny wynoszący 65 lat, a kilka dni później złożył wniosek o przyznanie emerytury dla osób, które osiągną powszechny wiek emerytalny. ZUS przyznał mu to świadczenie. Część emerytury zależna od okresów składkowych i nieskładkowych została obliczona od zwaloryzowanej podstawy wymiaru poprzedniej emerytury, natomiast część socjalną nowego świadczenia obliczono przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dacie przyznania nowej emerytury, a więc 2275,37 zł. Świadczeniobiorca podlegał bowiem ubezpieczeniem przynajmniej przez 30 miesięcy po przyznaniu poprzedniej emerytury. ZUS podjął wypłatę emerytury przysługującej w powszechnym wieku emerytalnym, gdyż okazała się ona korzystniejsza od wcześniejszej emerytury, której wypłata została wstrzymana.

ty, a nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wyniesie co najmniej 130 proc.

Po rencie lub świadczeniu przedemerytalnym

Obliczając emeryturę dla osoby uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy lub do świadczenia przedemerytalnego przyznanego na podstawie przepisów ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, w zależności od tego, co jest korzystniejsze dla świadczeniobiorcy, ZUS może:

■ przyjąć odpowiednio podstawę wymiaru renty lub podstawę wymiaru emerytury przyjętej do ustalenia świadczenia przedemerytalnego (w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające po ustaleniu prawa do renty lub do świadczenia przedemerytalnego) albo też

■ ustalić tę podstawę na nowo – według ogólnych zasad, tj.: z dziesięciu kolejnych lat kalendarzowych wybranych z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o emeryturę albo z 20 lat kalendarzowych dowolnie wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniem emerytalnemu i rentowym przypadającego przed rokiem zgłoszenia wniosku o emeryturę.

W przypadku, gdy podstawa wymiaru emerytury ustalana jest na nowo, a wniosek o przyznanie tego świadczenia został zgłoszony po 29 lutego 2008 r. albo przed 1 marca 2008 r., jeśli prawo do emerytury powstało po 29 lutego 2008 r., ZUS stosuje do obliczenia całości świadczenia (a więc zarówno podstawy wymiaru, jak i części socjalnej), kwotę bazową obowiązującą od 1 marca 2008 r.

Jeśli natomiast podstawę wymiaru emerytury stanowi podstawa wymiaru renty lub podstawa wymiaru emerytury przyjętej do ustalenia świadczenia przedemerytalnego, wówczas ZUS ustala wysokość świadczenia od tej samej – starej kwoty bazowej, którą zastosował przy obliczeniu pierwszego z tych świadczeń.

Zmiana podstawy wymiaru

ZUS dopuszcza obecnie, aby osobie, której przyjęto w przeszłości do obliczenia wysokości emerytury zwaloryzowaną podstawę wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy lub emerytury przyjętej do ustalenia świadczenia przedemerytalnego, przeliczono obecnie to świadczenie (na jej wniosek) od podstawy wymiaru ustalonej na nowo (w myśl art. 15 ustawy emerytalnej). Do ustalenia tej podstawy przyjmowana jest nowa kwota bazowa. Należy jednak zaznaczyć, że chodzi o kwotę bazową obowiązującą w dniu przyznania emerytury, a nie w dniu zgłoszenia wniosku o przeliczenie świadczenia poprzez zmianę podstawy jego wymiaru na podstawę ustaloną na nowo (chyba że emerytura została przyznana w okresie obowiązywania tej samej kwoty bazowej, która obowiązuje w dacie zgłoszenia wniosku o przeliczenie).

Bez możliwości wyboru podstawy

Należy podkreślić, że omówiona wyżej możliwość wyboru między podstawą wymiaru poprzedniego świadczenia a podstawą wymiaru obliczoną na nowo nie ma zastosowania m.in. w przypadkach gdy:

- osoba uprawniona do emerytury wnioskuje o przyznanie emerytury na podstawie innego przepisu,
- osoba uprawniona do emerytury wnioskuje o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy.

W przedstawionych sytuacjach (wymienionych w art. 21 ust. 2 ustawy emerytalnej) podstawą wymiaru nowego świadczenia obliczana jest w oparciu o zwaloryzowaną podstawę wymiaru poprzedniego świadczenia. Nie można więc ustalić jej na nowo i tym samym zastosować kwoty bazowej obowiązującej od 1 marca 2008 r.

Należy natomiast podkreślić, że emerytura lub renta obliczona z zastosowaniem zwaloryzowanej podstawy wymiaru poprzedniego świadczenia może być następnie przeliczona na ogólnych zasadach, w tym również przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej, na podstawie omówionego wyżej art. 110 ustawy emerytalnej.

Część socjalna od nowej kwoty bazowej

Gdy podstawę wymiaru emerytury stanowi zwaloryzowana podstawa wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy lub emerytury obliczonej w celu ustalenia wysokości świadczenia przedemerytalnego, w pewnych okolicznościach część socjalna świadczenia może być obliczona przy zastosowaniu nowej kwoty bazowej, obowiązującej w dacie przyznania emerytury. Możliwość ta dotyczy osób, które po nabyciu uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy lub do świadczenia przedemerytalnego, podlegały co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniem emerytalnemu i rentowym. W pozostałych przypadkach ZUS oblicza tzw. część socjalną emerytury od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjął do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia, a następnie emeryturę podwyższa

PRZYKŁAD: EMERYTURA OBLICZONA Z UWZGLĘDNIENIEM STAREJ KWOTY BAZOWEJ

Czytelnik był uprawniony do świadczenia przedemerytalnego. W czasie pobierania tego świadczenia nie prowadził żadnej działalności zarobkowej, a więc nie podlegał ubezpieczeniem społecznym. 3 marca 2008 r. zgłosił wniosek o przyznanie emerytury. Najkorzystniejszym wariantem jej obliczenia okazało się ustalenie emerytury od zwaloryzowanej podstawy wymiaru emerytury przyjętej do ustalenia świadczenia przedemerytalnego. W związku z tym emerytura została obliczona z zastosowaniem tzw. starej kwoty bazowej, uwzględnionej do ustalenia podstawy wymiaru.

PRZYKŁAD: PRYZNANIE EMERYTURY PO WCZEŚNIEJSZEJ EMERYTURZE

Czytelniczka od czerwca 2006 r. jest uprawniona do wcześniejszej emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Do obliczenia zarówno podstawy wymiaru, jak i części socjalnej świadczenia ZUS zastosował kwotę bazową wynoszącą 1977,20 zł. W marcu 2008 r. z powodu ukończenia 60 lat złożyła wniosek o przyznanie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. ZUS przyznał jej to świadczenie, a do jego obliczenia przyjął zwaloryzowaną podstawę wymiaru wcześniejszej emerytury. Tak więc pomimo przyznania nowego świadczenia w marcu 2008 r. nie było możliwe zastosowanie do jego obliczenia nowej kwoty bazowej.

PRZYKŁAD: EMERYTURA PO ŚWIADCZENIU PRZEDEMERYTALNYM

Czytelnik był uprawniony do świadczenia przedemerytalnego przyznanego w 2000 r. na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu. W związku z ukończeniem w marcu 2008 r. 65 lat wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury wskazując do jej obliczenia podstawę wymiaru emerytury przyjętej do obliczenia świadczenia przedemerytalnego. Bezpośrednio po przyznaniu tego świadczenia pozostał w ubezpieczeniu (łącznie przez 33 miesiące). ZUS przychylił się do wariantu obliczenia świadczenia od zwaloryzowanej podstawy wymiaru emerytury przyjętej do obliczenia świadczenia przedemerytalnego, gdyż wariant ten okazał się dla świadczeniobiorcy najkorzystniejszy. Natomiast do obliczenia części socjalnej świadczenia zastosowana została kwota bazowa obowiązująca od 1 marca 2008 r., a więc 2275,37 zł.

PRZYKŁAD: NOWA KWOTA DLA DORABIAJĄCYCH PRZEZ 30 MIESIĘCY

Czytelniczka od marca 2005 r. jest uprawniona jest do renty z tytułu niezdolności do pracy. Po przyznaniu świadczenia przez niecałe trzy lata (w okresie od 1 kwietnia 2005 r. do 31 stycznia 2008 r.) była zatrudniona i podlegała z tego tytułu ubezpieczeniem społecznym. W okresie od 1 stycznia 2006 r. do 31 lipca 2006 r. uprawniona chorowała, pobierając najpierw wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy, a następnie zasiłek chorobowy. Na początku marca 2008 r. zgłosiła wniosek o wcześniejszą emeryturę wnioskuje o ustalenie jej od zwaloryzowanej podstawy wymiaru renty. Ponieważ wariant ten okazał się dla niej najkorzystniejszy, ZUS przychylił się do tego wniosku. Ustalając natomiast, jakiej kwoty bazowej należy obliczyć tzw. część socjalną świadczenia, ZUS musiał zbadać okres podlegania ubezpieczeniem emerytalnemu i rentowym po przyznaniu renty z tytułu niezdolności do pracy. Przy ustalaniu wymaganych 30 miesięcy ZUS uwzględnił zarówno okresy wykonywania pracy, jak i okresy pobierania świadczeń chorobowych. W związku z tym stwierdził, że warunek podlegania ubezpieczeniem przez 30 miesięcy został spełniony i część socjalna emerytury mogła być ustalona przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dacie przyznania emerytury, tj. 2275,37 zł.

PRZYKŁAD: OBLICZENIE RENTY OD PODSTAWY WYMIARU EMERYTURY

Czytelniczka od kwietnia 2005 r. jest uprawniona do wcześniejszej emerytury pracowniczej. Bezpośrednio po jej przyznaniu pracowała przez dwa lata i osiem miesięcy. W marcu 2008 r. zgłosiła wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. ZUS przyznał to świadczenie, a do obliczenia części renty uzależnionej od okresów składkowych i nieskładkowych przyjął zwaloryzowaną podstawę wymiaru wcześniejszej emerytury. Natomiast część socjalna renty została obliczona z zastosowaniem kwoty bazowej obowiązującej w dacie przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy, tj. 2275,37 zł, gdyż uprawniona podlegała ubezpieczeniem przynajmniej przez 30 miesięcy po przyznaniu poprzednio pobieranego świadczenia.

w ramach waloryzacji przypadających aż do dnia nabycia do niej prawa.

Należy podkreślić, że przy ustalaniu 30-miesięcznego okresu ubezpieczenia społecznego

Przy ustalaniu

30-miesięcznego okresu ubezpieczenia uwzględniane są m.in. okresy dobrowolnych ubezpieczeń

PRZYKŁAD: PRYZNANIE RENTY PO EMERYTURZE

Czytelnik od marca 2006 r. pobierał wcześniejszą emeryturę pracowniczą. W marcu 2008 r. zgłosił wniosek o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy. ZUS przyznał mu to świadczenie, a do jego obliczenia przyjął zwaloryzowaną podstawę wymiaru emerytury. Pomimo zgłoszenia wniosku i przyznania renty w marcu 2008 r. do obliczenia świadczenia nie mogła być zastosowana obowiązująca od 1 marca 2008 r. nowa kwota bazowa.

i ubezpieczeń emerytalnego i rentowych ZUS uwzględni także okresy podlegania dobrowolnym ubezpieczeniom oraz okresy pobierania świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa, a także wynagrodzenia za czas niezdolności do

pracy. Tak więc ZUS obliczy część socjalną emerytury przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej od 1 marca 2008 r., jeśli podstawę wymiaru emerytury przyznanej na wniosek zgłoszony po 29 lutego 2008 r. albo przed 1 marca 2008 r. lub jeśli prawo do emerytury powstało po 29 lutego 2008 r. stanowi podstawa wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy lub emerytury przyjętej do ustalenia świadczenia przedemerytalnego, a osoba zainteresowana, po nabyciu uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy lub do świadczenia przedemerytalnego, podlegała ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym co najmniej przez 30 miesięcy.

Należy podkreślić, że omówione wyżej zasady obliczania części socjalnej świadczenia od kwoty

bazowej obowiązującej od 1 marca 2008 r. mają analogiczne zastosowanie wówczas, gdy:

- podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury, stanowi podstawa wymiaru emerytury,
- podstawę wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do tej renty albo do emerytury, stanowi podstawa wymiaru renty albo emerytury.■

Podstawa prawna

■ Art. 15, 21, 53, 110 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2004 r. nr 39, poz. 353 z późn. zm.).

Dział III**Dodatkowe przychody**

Nowe progi zarobkowe dla emerytów i rencistów

Dorabiający do emerytury lub renty muszą liczyć się z tym, że osiągnięty przez nich przychód może spowodować zawieszenie albo zmniejszenie świadczenia wypłacanego przez ZUS. Progi zarobkowe, których przekroczenie wywołuje wymienione skutki, zmieniają się co kwartał. Nowe kwoty obowiązują od 1 marca.

AGATA ROGULSKA

gp@info.pl

Zawieszenie albo zmniejszenie wypłacanego przez ZUS świadczenia zależy nie tylko od rodzaju i wysokości osiąganego przychodu, wieku osoby uprawnionej do emerytury, okresu, za jaki wypłacany jest przychód, ale także od rodzaju pobieranego świadczenia.

Dla emerytów, osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy i rodzinne wyznaczono dwa progi przychodu – niższy wyznacza 70 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez prezesa GUS,

a wyższy – 130 proc. tego wynagrodzenia. Wielkość kwot zmienia się cztery razy w roku: w marcu, czerwcu, wrześniu i grudniu. Dopuszczalne miesięczne kwoty przychodu od 1 marca 2008 r. wynoszą:

- 70 proc. przeciętnego wynagrodzenia – 2029,90 zł,
- 130 proc. przeciętnego wynagrodzenia – 3769,80 zł.

Warto zapamiętać, że emeryci i renciści, którzy osiągają przychód w wysokości nieprzekraczającej niższego progu zarobkowego (w okresie od marca do maja 2008 r. – 2029,90 zł), zachowują prawo do wypłaty emerytury lub renty w pełnej wysokości.

Gdy osiągnięty przychód przekracza 130 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba, zostanie zawieszono

Zmniejszenie i zawieszenie świadczenia

Zmniejszenie świadczenia następuje wówczas, gdy świadczeniobiorca osiąga przychód przekraczający 70 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, nie wyższy jednak niż 130 proc. tego wynagrodzenia. Wysokość tego zmniejszenia ustala się jako faktyczną kwotę przekroczenia 70 proc. przeciętnego wynagrodzenia. Jednakże kwota przekroczenia nie może być wyższa niż maksymalna kwota zmniejszenia. Od 1 marca 2008 r. kwoty maksymalnych zmniejszeń wynoszą:

- 440,24 zł – w przypadku emerytury i renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy,
- 330,20 zł – w przypadku renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy,
- 374,22 zł – w przypadku renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba.

Kilku uprawnionych do renty

Rentę rodzinną, do której uprawnione są dwie osoby lub więcej, zmniejsza się proporcjonalnie do liczby uprawnionych osób. Zmniejszeniu podlega tylko część renty rodzinnej osoby osiągającej przychód powodujący zawieszenie. Osiągnięta kwota stanowi różnicę między kwotą osiąganego przychodu a dopuszczalną miesięczną kwotą przychodu (70 proc. przeciętnego wynagrodzenia), nie więcej jednak niż maksymalna kwota zmniejszenia, ustalona proporcjonalnie do liczby uprawnionych osób.

Przychód osiągnięty przez osobę uprawnioną do renty rodzinnej w wysokości przekraczającej kwotę równą 130 proc. przeciętnego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy powoduje zawieszenie prawa do części renty rodzinnej dla tej osoby. Wysokości części renty przysługujących pozostałym członkom rodziny nie ulegają zmianie.

Świadczenia z tytułu wypadku

W przypadku osób, które mają ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową lub wypadkiem w drodze do pracy lub z pracy zaistniałym przed 1 stycznia 2003 r., wypłaca się, w zależności od ich wyboru:

- przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury, albo
- emeryturę powiększoną o połowę renty.

PRZYKŁAD: ZMNIEJSZENIE RENTY RODZINNEJ WIELOOSOBOWEJ

Do renty rodzinnej po zmarłym ojcu uprawnione są dwie córki. Renta wynosi 1024 zł, a zatem każda z nich otrzymuje 512 zł. Jedna z córek, studiująca w systemie eksternistycznym, od 1 marca 2008 r. podjęła zatrudnienie na podstawie umowy o pracę, z wynagrodzeniem 3000 zł. Ponieważ wysokość osiąganego przychodu przekracza niższy próg zarobkowy wynoszący obecnie 2029,90 zł, część renty rodzinnej jej wypłacana zostanie zmniejszona. Kwota przekroczenia wynosi 970,10 zł (3000 zł – 2029,90 zł). Ponieważ kwota przekroczenia jest wyższa niż połowa maksymalnej kwoty zmniejszenia, część renty przysługująca zarobkującej renciście zostanie zmniejszona o połowę maksymalnej kwoty zmniejszenia tj. o 187,11 zł (1 x 374,22 zł). Część renty rodzinnej, która wypłacana jest córce niepozostającej w zatrudnieniu, nie podlega zmniejszeniu.

PRZYKŁAD: ZAWIESZENIE RENTY Z TYTUŁU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Czytelnik od grudnia 2006 r. pobiera rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Od 1 marca 2008 r. podjął zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia z wynagrodzeniem 4 tys. zł miesięcznie. Przychód ten przekracza wyższy próg zarobkowy (130 proc. przeciętnego wynagrodzenia), który od 1 marca 2008 r. wynosi 3769,80 zł. Dlatego też ZUS wstrzyma wypłatę renty.

PRZYKŁAD: JEDNO ŚWIADCZENIE PRZY OSIĄGANIU PRZYCHODU

Andrzej T. ma prawo do wcześniejszej emerytury w wysokości 1680 zł i renty wypadkowej w wysokości 1284,90 zł. ZUS wypłaca pełną emeryturę i połowę renty wypadkowej. Od 1 marca 2008 r. podjął zatrudnienie na podstawie umowy o pracę i osiąga wynagrodzenie w kwocie 2800 zł. Osiągnięcie dodatkowego przychodu (niezależnie od jego wysokości) powoduje, że ZUS wypłaca tylko jedno świadczenie. Ponieważ ubezpieczony nie wskazał, które świadczenie ma być wypłacane, ZUS wypłaca emeryturę jako świadczenie korzystniejsze. Emerytura podlega zmniejszeniu. Kwota przekroczenia niższej kwoty granicznej wynosi 770,10 zł (2800 zł – 2029,90 zł) i jest wyższa niż maksymalna kwota zmniejszenia wynosząca dla emerytury 440,24 zł. W związku z tym emerytura będzie wypłacana w zmniejszonej wysokości o maksymalną kwotę zmniejszenia.

PRZYKŁAD: DORABIANIE BEZ OGRANICZEŃ

Czytelniczka od 1 kwietnia 2007 r. ma ustalone prawo do częściowej niezdolności do pracy. W marcu 2008 r. podjęła zatrudnienie na podstawie umowy o pracę z wynagrodzeniem 4200 zł miesięcznie, a więc znacznie przekraczającym wyższą dopuszczalną kwotę przychodu wynoszącą 3769,80 zł. Wysokie przychody nie mają jednak w analizowanej sytuacji wpływu na wypłatę emerytury, gdyż emerytka 27 grudnia 2007 r. ukończyła 60 lat. Od grudnia 2007 r. może zarobkować bez ograniczenia. Ani emerytka, ani jej pracodawca nie ma obowiązku informowania ZUS o zatrudnieniu i powiadamiania o wysokości przychodu za 2008 rok.

KIEDY EMERYTURY I RENTY SĄ ZAWIESZANE ALBO ZMNIEJSZANE

Na zawieszenie albo zmniejszenie emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinnej wpływa przychód osiągnięty z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Za działalność taką uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie pozarolniczej działalności. Zatem na wysokość świadczeń wypłacanych przez ZUS wpływa m.in. przychód z umowy o pracę, zlecenia, agencji albo o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy o zleceniu.

PRZYKŁAD: ŚWIADCZENIE W PEŁNEJ WYSOKOŚCI

Czytelniczka od sierpnia 2005 r. ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury. Rozwiązała stosunek pracy 31 grudnia 2005 r., więc od 1 stycznia 2006 r. ZUS wypłaca jej emeryturę. Emerytka 1 marca 2008 r. podjęła zatrudnienie na podstawie umowy o pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy. Otrzymuje miesięcznie wynagrodzenie w wysokości 1880 zł. Z uwagi na to, że kwota ta jest niższa niż dopuszczalna miesięczna kwota przychodu, do 1 marca 2008 r. wynosi 2029,90 zł ZUS w dalszym ciągu będzie wypłacał jej świadczenie w pełnej wysokości.

PRZYKŁAD: POWIADOMIENIE ZUS O PRZYCHODZIE POWODUJĄCYM ZAWIESZENIE RENTY

Czytelnik od trzech lat ma ustalone prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W marcu 2008 r. podjął zatrudnienie jako informatyk na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy o zleceniu. O podjęciu zatrudnienia rencista powiadomił już ZUS, składając wraz z oświadczeniem również zaświadczenie płatnika składek potwierdzające wysokość wynagrodzenia. Z uwagi, że osiąga zarobki w wysokości 2350 zł miesięcznie, kwota przychodu znajduje się w przedziale pomiędzy 70 a 130 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia (tj. pomiędzy 2029,90 zł a 3769,80 zł). Kwota przekroczenia wynosi 320,10 zł (2350 zł – 2029,90 zł). Wysokość tej kwoty jest niższa niż maksymalna kwota zmniejszenia wynosząca dla renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy 330,20 zł. W związku z tym świadczenie zostanie zmniejszone o 320,10 zł.

O przychodach

mogących spowodować zawieszenie emerytury lub renty trzeba poinformować ZUS

Gdy osoba uprawniona do powyższych świadczeń osiąga przychód, to niezależnie od jego wysokości przysługuje jej prawo pobierania tylko jednego świadczenia – wybranego lub korzystniejszego. Świadczenie to, w zależności od tego, w jakiej wysokości osiąga-

ny jest przychód, będzie wypłacane w pełnej lub zmniejszonej wysokości albo zostanie zawieszona.

Emeryt, rencista oraz płatnik składek zobowiązani są poinformować ZUS o podjęciu każdego rodzaju działalności mającej wpływ na zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia. Obowiązek ten nie zależy od tego, czy od przychodów uzyskiwanych przez emeryta lub rencistę była odprowadzana składka na ubezpieczenia społeczne, czy też nie było obowiązku jej opłacenia. W oświadczeniu emeryt lub rencista musi wskazać tytuł uzyskiwania przychodu oraz skutek jego osiągnięcia.

Po upływie roku kalendarzowego konieczne jest poinformowanie ZUS o wysokości przychodów uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym. Obowiązek ten należy wykonać nie później niż do ostatniego dnia lutego następnego roku. O rozliczeniu po zakończeniu roku pisaliśmy w nr 32/2008 strona B1-B4.

Zawieszenie renty socjalnej

Renta socjalna jest świadczeniem, które nie podlega zmniejszeniu, a jedynie zawieszeniu. Zawieszenie następuje w razie osiągnięcia przychodu w wysokości przekraczającej 30 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy. Od 1 marca 2008 r. kwota ta wynosi 870 zł. Na zawieszenie renty socjalnej oprócz przychodów uzyskiwanych z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych wpływa także przychód osiągnięty z tytułu wykonywania umowy zlecenia przez uczniów gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół ponadpodstawowych i studentów, którzy nie ukończyli 26 roku życia, honorariów z tytułu działal-

ności artystycznej lub twórczej, umów o dzieło, najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, opodatkowanych na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne. Prawo do renty socjalnej nie przysługuje za miesiąc, w którym uzyskany został przychód w wysokości przekraczającej graniczną kwotę przychodu. Renta socjalna rozliczana jest na bieżąco.

Obowiązek powiadomienia ZUS o osiągnięciu przychodu w wysokości przekraczającej kwotę graniczną spoczywa na świadczeniobiorcy. Gdy od uzyskanego przychodu odprowadzane są składki na ubezpieczenia społeczne przez płatnika, uprawniony do renty musi przedstawić zaświadczenie wystawione przez płatnika składek określające kwotę przychodu. ■

Podstawa prawna

- Art. 103-105, art. 127 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. nr 39, poz. 353 z późn. zm.).
- Ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2007 r. nr 11, poz. 74 z późn. zm.).
- Art. 26 ustawy z 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. nr 199, poz. 1673 z późn. zm.).
- Art. 10 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. nr 135, poz. 1268 z późn. zm.).
- Par. 3, 4 rozporządzenia ministra pracy i polityki socjalnej z 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz.U. nr 58, poz. 290 z późn. zm.).

ZWOLNIENI Z INFORMOWANIA O ZAROBKACH

Z obowiązku zawiadomienia o osiągnięciu przychodu i jego rozliczenia z ZUS zwolnieni są:

- emeryci, którzy ukończyli powszechny wiek emerytalny (60 lat kobieta i 65 lat mężczyzna) przed podjęciem zatrudnienia,
- uprawnieni do renty inwalidy wojennego i renty rodzinnej po inwalidzie,
- uprawnieni do renty inwalidy wojennego w związku ze służbą wojskową i renty rodzinnej po żołnierzu, którego śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową, osiągający przychody z tytułu działalności niepodlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych (np. z tytułu umowy o dzieło niewykonywanej na rzecz własnego pracodawcy),
- osoby, które zgłosiły wniosek o zawieszenie świadczenia i przez cały rok rozliczeniowy lub jego część – za okres, w którym prawo było zawieszona, emerytura lub renta nie była im wypłacana,
- osoby, które mają ustalone prawo do emerytury i przez cały rozliczany rok kalendarzowy lub przez część roku – za okres, w którym prawo było zawieszona, kontynuowały zatrudnienie w ramach tego samego stosunku pracy i na rzecz tego samego pracodawcy, u którego pracowali przed przejściem na emeryturę.

Dorabianie do zasiłków i świadczeń przedemerytalnych

[DODATKOWE PRZYCHODY] Od 1 marca – po dwóch latach zostały zmienione kwoty przychodu wpływające na zawieszenie albo zmniejszenie świadczeń i zasiłków przedemerytalnych. Osoby dorabiające do tych świadczeń powinny przeanalizować, jakie skutki spowoduje osiągnięcie dodatkowych przychodów w nowym roku rozliczeniowym.

MARIUSZ WOLSKI

gp@infop.pl

Osiąganie przez osoby uprawnione do świadczeń lub zasiłków przedemerytalnych dodatkowych przychodów może spowodować obniżenie wysokości tych świadczeń lub też zawieszenie prawa do ich pobierania. Dotyczy to zarówno świadczeń i zasiłków przedemerytalnych przyznanych na podstawie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu

PROGI ZAROBKOWE W ROKU ROZLICZENIOWYM 2008/2009

Rodzaj kwoty	Wysokość
Dopuszczalna kwota przychodu (stanowiąca 50 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji, ogłoszonego przez prezesa GUS do celów emerytalnych)	1345,60 zł
Graniczna kwota przychodu (stanowiąca 70 proc. wynagrodzenia określonego wyżej)	1883,80 zł
Dopuszczalna roczna kwota przychodu	16147,20 zł
Graniczna roczna kwota przychodu	22605,60 zł

PRZYKŁAD: ZMNIEJSZENIE ŚWIADCZENIA PRZEDEMERYTALNEGO

Od 2003 r. czytelniczka pobiera świadczenie przedemerytalne, ustalone od 1 marca 2008 r. (w związku z waloryzacją) w wysokości 1002,67 zł. W marcu 2008 r. powiadomiła ZUS o podjęciu zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy. Uzyskuje wynagrodzenie w kwocie 500 zł brutto. Łączna kwota świadczenia i przychodu wynosi zatem 1502,67 zł. Przekracza zatem dopuszczalną kwotę przychodu, która wynosi (1345,60 zł), a tym samym świadczenie podlega zmniejszeniu.

PRZYKŁAD: DODATKOWE PRZYCHODY W ROKU ROZLICZENIOWYM 2007/2008 I 2008/2009

W lipcu 2007 r. czytelnik uprawniony do świadczenia przedemerytalnego w kwocie 711,54 zł powiadomił ZUS o osiągnięciu przychodu w wysokości 500 zł miesięcznie. Łączna kwota świadczenia i przychodu wynosiła zatem 1211,54 zł, a tym samym przekraczała dopuszczalną kwotę przychodu, wynoszącą w roku rozliczeniowym 2007/2008 1190,20 zł. Świadczenie podlegało zmniejszeniu. Czytelnik nie powiadomił ZUS o ustaniu zatrudnienia czy zmianie wysokości przychodu, a zatem należy ustalić, czy od 1 marca 2008 r. świadczenie nadal podlega zmniejszeniu i o jaką kwotę. Począwszy od 1 marca 2008 r. wysokość świadczenia wynosi 757,79 zł. Łączna kwota świadczenia i przychodu to 1257,79 zł. Kwota ta jest niższa od dopuszczalnej kwoty przychodu dla bieżącego roku rozliczeniowego (1345,60 zł). Oznacza to zatem, że osiągnięty przychód nie skutkuje już zmniejszeniem wysokości świadczenia. Począwszy od nulejności za marzec 2008 r. czytelnikowi przysługuje świadczenie w pełnej wysokości.

PRZYKŁAD: GWARANTOWANA KWOTA ŚWIADCZENIA

Czytelnik uprawniony do świadczenia przedemerytalnego, które od 1 marca 2008 r. wynosi 1200,90 zł, w marcu 2008 r. powiadomił ZUS o osiągnięciu przychodu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w wysokości 1800 zł miesięcznie. Przychód ten nie przekracza kwoty granicznej (1883,80 zł), a łączna kwota świadczenia i przychodu (3000,90 zł) przekracza dopuszczalną kwotę przychodu (1345,60 zł) o 1655,30 zł. Kwota zmniejszenia wynosi zatem 1428,36 zł (została obliczona w następujący sposób: 1655,30 zł x 13,71 proc. = 226,94 zł, 1655,30 zł - 226,94 zł) i jest wyższa od kwoty świadczenia. W takim przypadku świadczenie przysługuje w gwarantowanej wysokości, tj. 378,90 zł.

Ostateczne

rozliczenie osób dorabiających do świadczeń jest dokonywane po zakończeniu roku rozliczeniowego

bezrobociu, a więc tych, które były ustalone w zróżnicowanej, indywidualnej wysokości, jak i świadczeń przedemerytalnych przyznanych na podstawie

ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, wypłacanych dla większości uprawnionych w ryczałtowej, tej samej wysokości.

Przy ustalaniu przychodu wpływającego na zawieszenie lub zmniejszenie wysokości świadczeń i zasiłków przedemerytalnych uwzględnia się przychód uzyskany z tytułu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń społecznych, niezależnie od tego, czy uprawniony ma obowiązek opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Chodzi tu przede wszystkim o zatrudnienie na podstawie umowy o pracę, wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia lub agencyjnej, czy też prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej.

Ponieważ te same reguły związane z osiągnięciem dodatkowych przychodów dotyczą zarówno osób uprawnionych do świadczeń, jak i zasiłków przedemerytalnych, dla uproszczenia będziemy używali pojęcia świadczenia.

Progi zarobkowe

Progi zarobkowe, tzw. dopuszczalna i graniczna kwota przychodu, ogłaszane są przez prezesa ZUS w formie komunikatu publikowanego w Monitorze Polskim na co najmniej siedem dni roboczych przed najbliższym terminem waloryzacji, przewidzianej w ustawie emerytalnej. W tak ustalonej wysokości dopuszczalna i graniczna kwota przychodu obowiązują od 1 marca rozpoczynającego rok rozliczeniowy, w którym przeprowadzana jest waloryzacja, do końca lutego roku, w którym zostanie przeprowadzona kolejna waloryzacja. W przypadku świadczeń i zasiłków przedemerytalnych rok rozliczeniowy trwa do 1 marca danego roku do końca lutego następnego roku. Aktualny rok rozliczeniowy rozpoczął się 1 marca 2008 r. i będzie trwał do 28 lutego 2009 r. Określamy go jako rok rozliczeniowy 2008/2009.

Miesięczne progi zarobkowe stosuje się przy zmniejszaniu lub zawieszaniu świadczeń i zasiłków przedemerytalnych w trakcie roku rozliczeniowego. Kwoty te w każdym miesiącu roku rozliczeniowego 2008/2009 obowiązują w tej samej wysokości. Natomiast ostateczne rozliczenie świadczeń (zasiłków)

PRZYKŁAD: SKUTKI OSIĄGANIA PRZYCHODÓW

Czytelniczka uprawniona do świadczenia wynoszącego od 1 marca 2008 r. 1200,80 zł, powiadomiła ZUS o podjęciu zatrudnienia i osiągnięciu przychodu w wysokości 700 zł miesięcznie. Przychód ten nie przekracza granicznej kwoty przychodu (1883,80 zł), ale suma świadczenia i przychodu (1900,80 zł), przekracza dopuszczalną kwotę przychodu (1345,60 zł). Zatem świadczenie podlega zmniejszeniu. Nie ma znaczenia to, że łączna kwota świadczenia i przychodu, tj. 1900,80 zł, przekracza kwotę graniczną.

ZASADY ZMNIEJSZANIA ŚWIADCZEŃ

Przy ustalaniu, czy osiągnięty przychód powoduje skutek w postaci zmniejszenia świadczenia, uwzględnia się zarówno wysokość tego świadczenia, jak i osiąganego przychodu. Dopiero w przypadku, gdy łączna kwota świadczenia i przychodu przekracza dopuszczalną kwotę przychodu, następuje zmniejszenie świadczenia.

Należy zaznaczyć, że o ile dla ustalenia, że świadczenie podlega zmniejszeniu, sam przychód nie może przekroczyć granicznej kwoty (w takim przypadku następuje zawieszenie świadczenia), o tyle bez znaczenia pozostaje to, czy łączna kwota przychodu i świadczenia przekracza tę kwotę.

Zatem w roku rozliczeniowym 2008/2009 świadczenie podlega zmniejszeniu, jeśli łączna kwota świadczenia i przychodu przekracza dopuszczalną kwotę przychodu wynoszącą 1345,60 zł, a przychód nie jest wyższy niż graniczna kwota przychodu wynosząca 1883,80 zł.

przedemerytalnych, które zasadniczo obowiązują po zakończeniu roku rozliczeniowego, przeprowadzane jest w oparciu o roczną dopuszczalną kwotę przychodu i roczną graniczną kwotę przychodu.

Wyjaśnić trzeba, że przed 1 marca 2008 r. obowiązywały inne – niższe dopuszczalne i graniczne kwoty przychodu. Niższa też była wysokość świadczeń i zasiłków przedemerytalnych, które od 1 marca 2008 r. zostały podwyższone przy zastosowaniu

PRZYKŁAD: ROZLICZENIE ROCZNE OSOBY ZE ZMNIĘSZSZYM ŚWIADCZENIEM

Czytelniczka otrzymuje świadczenie przedemerytalne przyznane przez ZUS w 2005 r. Po waloryzacji od 1 marca 2008 r. wysokość tego świadczenia wynosi 757,79 zł. Od 1 kwietnia 2008 r. Kobieta chce podjąć zatrudnienie na podstawie umowy o pracę z wynagrodzeniem w kwocie 800 zł miesięcznie. Jeśli powiadomi ZUS w połowie maja 2008 r. o podjęciu zatrudnienia, to zmniejszenie świadczenia zostanie ustalone począwszy od należności za czerwiec 2008 r. Łączna kwota świadczenia (757,79 zł) i przychodu (800 zł) wynosi 1557,79 zł i przekracza dopuszczalną kwotę przychodu (1345,60 zł) o 212,19 zł. Składki na ubezpieczenia społeczne należne od ubezpieczonego i obliczone od tej kwoty wynoszą 29,09 zł (212,19 zł x 13,71 proc.), a zatem kwota zmniejszenia wynosi 183,10 zł (212,19 zł - 29,09 zł). Świadczenie będzie zmniejszone od czerwca 2008 r. do lutego 2009 r., a więc łącznie na kwotę 1647,90 zł (9 miesięcy x 183,10 zł). Jeśli z zaświadczenia pracodawcy będzie wynikało, że czytelniczka w okresie od 1 marca 2008 r. do 28 lutego 2009 r. uzyskała wynagrodzenie wynoszące łącznie 9980 zł, a łączna kwota świadczenia za ten okres wyniesie 9093,48 zł (12 x 757,79 zł) to do celu ustalenia kwoty zmniejszenia ZUS ustali, o jaką kwotę uzyskany przychód i świadczenie 19 073,48 zł (9980 zł + 9093,48 zł) przekroczyły roczną dopuszczalną kwotę przychodu, tj. 16 147,20 zł. Przekroczenie to wynoszące 2926,28 zł (19 073,48 zł - 16 147,20 zł), podlega pomniejszeniu o składki na ubezpieczenia społeczne należne od ubezpieczonego i obliczone od kwoty przekroczenia, tj. 401,19 zł (2926,28 zł x 13,71 proc.). Roczna kwota zmniejszenia wynosi zatem 2525,09 zł (2926,28 zł - 401,19 zł). W roku rozliczeniowym 2008/2009 świadczenie będzie zmniejszone o 1647,90 zł, a zatem organ rentowy ustali, że kobieta musi zwrócić kwotę 877,19 zł (2525,09 zł - 1647,90 zł).

PRZYKŁAD: USTALANIE KWOTY DOPUSZCZALNEJ I GRANICZNEJ

Czytelnik uprawniony do świadczenia przedemerytalnego w wysokości wynoszącej od 1 marca 2008 r. 1100 zł, ma zamiar podjąć zatrudnienie z wynagrodzeniem 850 zł na podstawie umowy zlecenia. 1 lipca 2008 r., tj. w dniu ukończenia 60 lat, spełni on warunki do przyznania emerytury i ma zamiar złożyć wniosek w tej sprawie. W przypadku gdy ZUS ustali prawo do emerytury od 1 lipca 2008 r., rozliczeniu będzie podlegało świadczenie za okres od 1 marca 2008 r. do 30 czerwca 2008 r. Uzyskany przychód za ten okres to 3400 zł (4 x 850 zł). W celu rozliczenia świadczenia ZUS ustali roczne kwoty: dopuszczalną i graniczną dla wskazanego okresu. Dopuszczalna kwota wyniesie 5382,40 zł (4 x 1345,60 zł), a graniczna 7535,20 zł (4 x 1883,80 zł). Przychód nie przekroczył kwoty granicznej ustalonej dla tego okresu, a zatem ZUS ustali kwotę zmniejszenia. W tym celu zsumuje kwotę świadczenia należną za ten okres 4400 zł (4 x 1100 zł) i kwotę przychodu (3400 zł). Suma ta wynosi 7800 zł, a zatem przekracza dopuszczalną kwotę przychodu ustaloną dla rozliczanego okresu. Kwota przekroczenia wynosi 2417,60 zł (7800 zł - 5382,40 zł). Kwota ta podlega pomniejszeniu o składki na ubezpieczenia społeczne należne od ubezpieczonego, tj. 331,45 zł (w przypadku zleceniobiorcy, który przystąpił do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, o 13,71 proc.). Kwota zmniejszenia świadczenia ustalona dla okresu od 1 marca do 30 czerwca 2008 r. wynosi zatem 2086,15 zł. W rozliczanym okresie świadczenie było zmniejszone o kwotę 1913,56 zł (478,39 zł x 4), a zatem czytelnik pobrał nienależne świadczenie w wysokości 172,59 zł (2086,15 zł - 1913,56 zł).

PRZYKŁAD: ROZLICZENIE, GDY ŚWIADCZENIE PRZEKRACZA 1345,60 ZŁ

Czytelniczka pobiera od 2001 r. świadczenie przedemerytalne. Od 1 marca 2008 r. kwota tego świadczenia wynosi 1612,80 zł. Kobieta podjęła zatrudnienie od lutego 2008 r. i osiąga wynagrodzenie w wysokości 1800 zł. Z uwagi na to, że wysokość świadczenia przekracza dopuszczalną kwotę przychodu, nie przysługują jej świadczenie począwszy od 1 lutego 2008 r. Jeśli czytelniczka powiadomi ZUS o podjęciu zatrudnienia dopiero pod koniec marca 2008 r., ZUS wstrzyma wypłatę świadczenia począwszy od należności za kwiecień 2008 r. Zatem wypłacone świadczenia za luty i marzec 2008 r. będą świadczeniami nienależnymi i ZUS będzie dochodził ich zwrotu.

wskaźnika waloryzacji 106,5 proc. W związku z tym począwszy od należności za marzec 2008 r. ZUS ustali nowe kwoty zmniejszenia świadczeń i zasiłków przedemerytalnych, a także sprawdzi, czy nadal podlegają zawieszeniu te, które były zawieszane

Ważne! Obowiązek powiadomienia ZUS o zatrudnieniu świadczeniobiorcy i o wysokości przychodu spoczywa także w zależności od rodzaju wykonywanej działalności podlegającej obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu na pracodawcy, zleceniodawcy, a w przypadku osoby pełniącej służbę, na właściwej jednostce organizacyjnej

w roku rozliczeniowym 2007/2008. Zmiana ta nastąpi z urzędu i obejmie tych uprawnionych, którzy ostatnio nie przedłożyli zaświadczeń o zmianie wysokości uzyskiwanego przychodu.

Ustalanie kwoty zmniejszenia

Jeżeli łączna kwota świadczenia i przychodu przekracza dopuszczalną kwotę przychodu (1345,60 zł), a przychód nie przekracza kwoty granicznej (1883,80 zł) świadczenie podlega zmniejszeniu. Ustalając kwotę tego zmniejszenia, ZUS w pierwszej kolejności ustala kwotę, o jaką została przekroczona dopuszczalna kwota przychodu. W tym celu od sumy świadczenia i przychodu odejmuje dopuszczalną kwotę przychodu. Tak ustaloną różnicę, określaną jako kwota przekroczenia przychodu, pomniejsza o należne od ubezpieczonego składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, ustalone od tej kwoty.

Składki należne od ubezpieczonego na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne ustala się w zależności od tego, z jakiego tytułu podlega on ubezpieczeniu. Na przykład pracownik finansuje połowę składki na ubezpieczenie emerytalne (9,76 proc.), część składki na ubezpieczenie rentowe (1,5 proc.) i składkę na ubezpieczenie chorobowe (2,45 proc.).

Z uwagi na powyższe kwota przekroczenia przychodu będzie pomniejszana w przypadku pracowników o 13,71 proc. kwoty przekroczenia.

Świadczenie, po pomniejszeniu o ustaloną kwotę zmniejszenia, nie może być niższe od tzw. gwarantowanej kwoty świadczenia, wynoszącej od 1 marca 2008 r. 378,90 zł. Jeżeli więc wskutek zmniejszenia wysokość świadczenia wynosiłaby np. 100 czy 200 zł albo też kwota zmniejszenia przewyższałaby wysokość świadczenia, świadczenie wypłacane jest w wymierzonej gwarantowanej wysokości.

Po zakończeniu roku rozliczeniowego 2008/2009 ZUS dokona ostatecznego rozliczenia świadczeń. Wynik tego rozliczenia będzie uzależniony od tego, czy uprawniony do świadczenia oraz płatnik składek powiadomił ZUS o podjęciu pracy zarobkowej i wysokości uzyskiwanego przychodu, w jakiej wysokości świadczenie było wypłacane w roku rozliczeniowym oraz jaka była łączna wysokość świadczenia i przychodu w całym rozliczonym okresie.

Zawieszenie prawa do świadczeń

Prawo do zasiłku albo świadczenia przedemerytalnego podlega zawieszeniu, gdy przychód osiągany przez uprawnionego przekracza graniczną kwotę przychodu, tj. 1883,80 zł. Analogicznie, jak to ma miejsce w przypadku świadczeń podlegających zmniejszeniu, rozliczenie następuje po zakończeniu roku rozliczeniowego 2008/2009. W celu ustalenia, czy świadczenie podlegało zawieszeniu, ZUS porównuje kwotę przychodu uzyskaną w roku rozliczeniowym z roczną kwotą graniczną przychodu, która dla roku rozliczeniowego 2008/2009 wynosi 22 605,60 zł.

Przekroczenie rocznej kwoty granicznej przychodu oznacza, że niezależnie od tego, czy przychód był uzyskiwany w całym roku rozliczeniowym czy też tylko przez kilka miesięcy tego roku, świadczenie (zasiłek) przedemerytalne podlega zawieszeniu w całym roku rozliczeniowym.

Zapamiętać trzeba, że tak jak w przypadku świadczeń podlegających zmniejszeniu, przy rozliczaniu świadczeń podlegających zawieszeniu wyłącza się przychód uzyskany w okresie przed przyznaniem prawa do świadczenia, po ustaniu tego prawa, a także w okresie, gdy wypłata świadczenia była zawieszona, np. z uwagi na pobieranie renty rodzinnej.

Świadczenia wyższe niż 1345,60 zł

Niezależnie od wysokości osiąganego przychodu zawieszeniu podlega świadczenie przedemerytalne przysługujące osobie, która pobiera je w wysokości (brutto) przekraczającej dopuszczalną kwotę przychodu, czyli w roku rozliczeniowym 2008/2009 w kwocie 1345,60 zł. Zatem osoba, która ma ustalone świadczenie w wysokości przekraczającej tę kwotę i osiąga nawet bardzo niski przychód, będzie miała zawieszoną prawo do świadczenia, przy czym zawieszona jest świadczenie przysługujące za miesiąc, w którym został on uzyskany. Natomiast w miesiącach, w których osoba ta nie osiąga przychodu, świadczenie przysługuje w pełnej wysokości.

Należy podkreślić, że świadczenia przysługujące w wysokości przekraczającej dopuszczalną kwotę przychodu w razie osiągnięcia zarobków są rozliczane na bieżąco, natomiast nie podlegają w przeciwnym razie do pozostałych świadczeń i zasiłków przedemerytalnych rozliczeniu rocznemu.

W tym miejscu należy wskazać, że w ubiegłym roku rozliczeniowym, tj. 2007/2008 dopuszczalna kwota przychodu wynosiła 1190,20 zł. W związku ze zmianą tej kwoty od 1 marca 2008 r. ZUS podejmie wypłatę tych świadczeń przedemerytalnych, które do końca lutego były zawieszane z uwagi na to, że przekraczały 1190,20 zł. Zatem ZUS znacznie wypłaci świadczenia przedemerytalne, które są niższe niż 1345,60 zł. Oczywiście podjęta zostanie wypłata świadczeń przysługujących tym osobom,

PRZYKŁAD: USTALENIE KWOTY ZMNIĘSZENIA

Czytelnik otrzymuje świadczenie przedemerytalne, którego wysokość od 1 marca 2008 r. wynosi 757,79 zł. W maju 2008 r. powiadomiła ZUS o podjęciu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i osiągnięciu przychodu w wysokości 750 zł miesięcznie. W celu ustalenia, czy i o jaką kwotę należy przysiąc świadczenie, organ rentowy:

- ustala łączną kwotę świadczenia i przychodu - wynosi ona 1507,79 zł,
- od kwoty 1507,79 zł odejmuje dopuszczalną kwotę przychodu, tj. 1345,60 zł i tym samym ustala, że kwota przekroczenia wynosi 162,19 zł,
- oblicza należne od kwoty przekroczenia składki na ubezpieczenia społeczne, ale tylko te, które finansuje ubezpieczony (w analizowanej sytuacji składki stanowią 13,71 proc. tej kwoty), tj. 22,24 zł,
- ustala kwotę zmniejszenia, pomniejszając kwotę przekroczenia przychodu (162,19 zł) o obliczone składki (22,24 zł), kwota zmniejszenia wynosi zatem 139,95 zł,
- ustala przysługującą kwotę świadczenia, poprzez odjęcie od jego wysokości (757,79 zł) kwoty zmniejszenia (139,95 zł). Tym samym więc ZUS ustala, że świadczenie przysługujące w wysokości zmniejszonej o 139,95 zł, a więc w kwocie 617,84 zł. Świadczenie będzie wypłacane w zmniejszonej wysokości do czasu, gdy uprawniony nadeśle zaświadczenie bądź o ustaniu zatrudnienia, bądź o zmianie kwoty osiąganego wynagrodzenia.

PRZYKŁAD: WYSOKIE WYNAGRODZENIE Z UMOWY O PRACĘ

Czytelniczka uprawniona do świadczenia przedemerytalnego kwocie 1011,89 zł w kwietniu 2008 r. powiadomi ZUS wypłacającą jej świadczenie o zawarciu umowy o pracę. Wynagrodzenie będzie wynosiło 3060 zł miesięcznie. Przekracza zatem graniczną kwotę przychodu wynoszącą dla roku 2008/2009 - 1883,80 zł, a tym samym prawo do świadczenia przedemerytalnego będzie podlegało zawieszeniu.

PRZYKŁAD: PODWYŻSZENIE DOPUSZCZALNEJ KWOTY PRZYCHODU

W listopadzie 2007 r. czytelniczka uprawniona do świadczenia przedemerytalnego w kwocie 1250,80 zł powiadomiła ZUS o podjęciu zatrudnienia i osiągnięciu wynagrodzenia w kwocie 1600 zł. Wynagrodzenie to nie przekracza kwoty granicznej - 1666,20 zł, jednak z uwagi na to, że świadczenie przysługowało w kwocie przekraczającej dopuszczalną kwotę przychodu ustaloną dla roku rozliczeniowego 2007/2008, tj. 1190,20 zł - prawo do niego zostało zawieszona. Począwszy od 1 marca 2008 r. dopuszczalna kwota przychodu wynosi 1345,60 zł, a zatem świadczenie, które po waloryzacji od 1 marca 2008 r. wynosi 1332,10 zł (1250,80 zł x 106,5 proc.), nie przekracza dopuszczalnej kwoty przychodu. Przychód uzyskiwany przez czytelniczkę nie przekracza granicznej kwoty przychodu (1883,80 zł), a zatem świadczenie będzie podlegało zmniejszeniu.

PRZYKŁAD: ROZLICZENIE ROCZNE 2008/2009

Czytelniczka uprawniona do świadczenia przedemerytalnego przyznanego w 2005 r. chce od 1 czerwca 2008 r. podjąć pracę na podstawie umowy o pracę z wynagrodzeniem 2400 zł miesięcznie, a więc przekraczającym graniczną kwotę przychodu obowiązującą w roku rozliczeniowym 2008/2009. Jeśli powiadomił ZUS o podjęciu zatrudnienia na początku lipca, ZUS na bieżąco zawiesi wypłatę świadczenia. Na podstawie zaświadczenia nadesłanego po zakończeniu roku rozliczeniowego ZUS ustali, że w roku rozliczeniowym 2008/2009 kobieta uzyskała przychód z tytułu wykonywania zatrudnienia w ramach stosunku pracy w wysokości 29 800,00 zł, a więc przekraczającej roczną graniczną kwotę przychodu. Oznacza to więc, że w całym roku rozliczeniowym świadczenie podlegało zawieszeniu. ZUS będzie więc dochodził zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, a więc świadczeń wypłaconych za marzec, kwiecień, maj i czerwiec 2008 r.

które osiągają przychód w kwocie nieprzekraczającej granicznej kwoty przychodu, tj. 1883,80 zł.

Obowiązki informacyjne

Osoby pobierające świadczenia muszą powiadomić ZUS wypłacający to świadczenie o osiągnięciu dodatkowego przychodu oraz o jego wysokości. Z uwagi na to, że przy ustalaniu kwoty zmniejszenia kwotę przekroczenia przychodu pomniejsza się o obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne należne od ubezpieczonego, osoby prowadzące pozarolniczą działalność powinny wskazać procentową wysokość składki na ubezpieczenie wypadkowe oraz czy opłacają składkę na ubezpieczenie chorobowe.

Natomiast po zakończeniu roku rozliczeniowego, w terminie do końca maja następnego roku świadczeniobiorcy zobowiązani są powiadomić organ rentowy o wysokości przychodu uzyskanego w roku rozliczeniowym.■

Podstawa prawna

■ Art. 3, 5, 6 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. nr 120, poz. 1252 z późn. zm.).

Prawo i Życie

Piątek, 14 marca 2008

Pytania i odpowiedzi

NIERUCHOMOŚCI

Dochody wspólnoty, odpowiedzialność za licznik prądu, zgłoszenie domu w księżde, skarga na spółdzielnię, opłata adiacencka

WSPÓLNOTY MIESZKANIOWE

Jak rozliczać dochody z reklam

1 Ostatnio dowiedziałem się, że wspólnota mieszkaniowa, do której należę, wynajęła jedną ze ścian budynku na reklamę. Wiem, że reklamująca się firma będzie za to płacić. W jaki sposób wspólnota powinna rozliczać uzyskane w ten sposób dochody?

Opłaty wynikające z umowy najmu ściany budynku na cele reklamowe powinny być rozliczane tak, jak inne przychody z nieruchomości wspólnej. Oznacza to, że wspólnota w pierwszej kolejności będzie je przeznaczać na pokrycie wydatków związanych z jej utrzymaniem. Jeżeli zostanie nadwyżka, to wspólnota powinna ją podzielić pomiędzy jej członków proporcjonalnie do przysługujących im udziałów.

W przypadku opisanym przez czytelnika dużo będzie zależało od tego, ile pieniędzy wspólnota mieszkaniowa musi przeznaczyć na utrzymanie części wspólnych budynków. W każdym razie, jeśli nie są one zbyt wysokie, to istnieje duże prawdopodobieństwo, że zarówno on, jak i inni członkowie wspólnoty otrzymają część otrzymanego z umowy najmu dochodu.

Podstawa prawna

■ Art. 12 ust. 2 ustawy o własności lokali (t.j. Dz.U. z 2000 r. nr 80, poz. 903 z późn. zm.).

ENERGETYKA

Kto odpowiada za stan licznika

2 W moim domu mam zainstalowany licznik energii elektrycznej. Kiedy był odczyt, zwrócono mi uwagę na to, że nie dbam o niego i jak dojdzie do zerwania plomb, to będę za to odpowiadał. Czy odbiorca energii elektrycznej obowiązany jest do opieki nad licznikiem i czy odpowiada za uszkodzenie plomb?

Warunki przyłączenia do sieci są przekazywane wraz z projektem umowy. Zwykle jest w nich określone także miejsce zainstalowania układu pomiarowo-rozliczeniowego. Odbiorca energii elektrycznej przyłączany do sieci powinien zadbać, aby w zawieranej w umowie znalazły się zapisy regulujące kwestie odpowiedzialności za zabezpieczenie przed uszkodzeniem jego układu. Jest to istotne dlatego, że to odbiorcy, którzy zawarli umowę o przyłączenie do sieci, ponoszą odpowiedzialność za zabezpieczenie układu pomiarowo-rozliczeniowego na takich zasadach, jakie zostały określone w umowie.

Poza tym nie można zapominać o przepisach rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych i administracji w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych. Zgodnie z ich postanowieniami to użytkownik lokalu zobowiązany jest do utrzymywania właściwych warunków urządzeń do pomiaru zużycia energii elektrycznej oraz do niezwłocznego informowania dostawcy energii elektrycznej o ich uszkodzeniu, jak również utrzymywania właściwego stanu technicznego instalacji i urządzeń elektrycznych w lokalu. Z kolei w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w funkcjonowaniu instalacji i urządzeń elek-

trycznych w pomieszczeniach przeznaczonych do wspólnego użytkowania mieszkańców – istnieje obowiązek poinformowania o tym właściciela budynku. Trzeba liczyć się z tym, że zerwanie plomb umożliwi ingerencję w układ pomiarowy lub pobór prądu z pominięciem tego układu, co może być podstawą do oskarżenia o nielegalny pobór prądu.

Podstawa prawna

■ Par. 8 ust. 6 rozporządzenia ministra gospodarki z 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu elektroenergetycznego (Dz.U. nr 93, poz. 623).

■ Par. 18 rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych i administracji z 16 sierpnia 1999 r. w sprawie warunków technicznych użytkowania budynków mieszkalnych (Dz.U. nr 74, poz. 836).

KSIĘGI WIECZYSTE

Czy trzeba zgłosić budynek

4 Kupiłem działkę, na której wybudowałem dom. Brakuje mi pieniędzy na jego umeblowanie i wykończenie. Muszę więc zaciągnąć kredyt. W banku powiedziano mi, że wcześniej muszę załatwić zgłoszenie budynku do księgi wieczystej. W jaki sposób to się robi? Czy oprócz wniosku są potrzebne jakieś dodatkowe dokumenty?

Rzeczywiście w takim przypadku należy dokonać zgłoszenia do księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości, której właścicielem obecnie jest nasz czytel-

Czy można pozwać spółdzielnię

3 MIESZKANIA LOKATORSKIE Spółdzielnia mieszkaniowa w obowiązującym ją trzymiesięcznym terminie nie rozpatrzyła mojego wniosku w sprawie zawarcia umowy dotyczącej przeniesienia własności do obecnego mieszkania spółdzielczego typu lokatorskiego. Czy mogę ją zaskarżyć? Jeśli tak, to gdzie należy złożyć pozew?

Czytelnik może złożyć pozew w sądzie rejonowym. W jego treści powinien uzasadnić, na jakiej podstawie twierdzi, że spółdzielnia celowo zwleka z przekształceniem lokalu.

Jeżeli spółdzielnia w ciągu trzech miesięcy od złożenia wniosku nie zrobiła nic, by przekształcić spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego w prawo własności i jednocześnie nie ma wątpliwości co do stanu prawnego gruntu, na którym znajduje się budynek, to można złożyć w sądzie rejonowym pozew w tej sprawie.

W jego treści trzeba powołać się na art. 12 ust. 11 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych i wykazać, że doszło do przekroczenia trzymiesięcznego terminu na rozpatrzenie wniosku o przekształcenie mieszkania lokatorskiego. W przypadku gdy sąd ustali, że spółdzielnia naruszyła przepisy, to wyda orzeczenie stwierdzające jej obowiązek do złożenia odpowiedniego oświadczenia. Co więcej, po uprawomocnieniu się orzeczenie będzie zastępowało to oświadczenie.

Podstawa prawna

■ Art. 64 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. nr 16, poz. 93 z późn. zm.).

■ Art. 12 ust. 11 ustawy z 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (t.j. Dz.U. z 2003 r. nr 119, poz. 1116 z późn. zm.).

nik. Wniosek jest tylko jednym z kilku dokumentów, które powinien złożyć w sądzie. Oprócz niego czytelnik musi złożyć dokumenty potwierdzające fakt wybudowania domu. Potrzebne będzie także oświadczenie czytelnika dotyczące budynku, w którym powinien określić jego przeznaczenie, powierzchnię, liczbę kondygnacji, materiały, z których został wybudowany.

Istotne jest również dołączenie do wniosku danych z rejestru gruntów i budynków pozwalające na oznaczenie budynku oraz wyrys mapy ewidencyjnej gruntów lub mapy zasadniczej, obejmującej położenie budynku. Jeżeli nieruchomość znajduje się na terenie wiejskim, po wyrys z mapy i wypis z operatu ewidencyjnego należy udać się do starosty. W przypadku gdy działka jest położona na terenie miasta, w celu ich uzyskania trzeba pójść do urzędu miejskiego.

Podstawa prawna

■ Par. 28 ust. 6 rozporządzenia ministra sprawiedliwości z 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów (Dz.U. nr 102, poz. 1122 z późn. zm.).

OPŁATY ADIACENCKIE

Czy niekorzystanie z wodociągu zwalnia z zapłaty

5 Kilka miesięcy temu w mojej gminie zbudowano wodociąg. Nie zamierzam w ogóle z niego korzystać. Jednak dostąłem z gminy pismo, z którego wynika, że mam płacić opłatę adiacencką. Czy to jest zgodne z przepisami?

W takiej sytuacji czytelnik nie jest zwolniony z obowiązku uiszczenia opłaty adiacenckiej.

Tego rodzaju opłaty są nakładane przez gminy w związku ze wzrostem wartości działek budowlanych spowodowanym podziałem, scaleniem lub zainwestowaniem gminy w rozwój infrastruktury. Z kolei przez budowę urządzeń infrastruktury technicznej rozumie się budowę drogi oraz wybudowanie pod ziemią, na ziemi albo nad ziemią przewodów lub urządzeń wodociagowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i telekomunikacyjnych.

Obowiązek uiszczenia opłaty adiacenckiej jest niezależny od tego, czy właściciel nieruchomości korzysta z tej infrastruktury. Wystarczy więc, że pojawiła się możliwość korzystania z wodociągu. Ustalenie i wysokość opłaty adiacenckiej zależą bowiem od wzrostu

wartości nieruchomości spowodowanego budową urządzeń infrastruktury technicznej (np. wodociągu). Określenie opłaty adiacenckiej następuje po uzyskaniu opinii rzeczoznawcy majątkowego, określającej wartości nieruchomości. Jej wysokość może wynosić nie więcej niż 50 proc. różnicy między wartością, jaką nieruchomość miała przed wybudowaniem urządzeń infrastruktury technicznej, a wartością, którą nieruchomość ma po ich wybudowaniu. Wysokość stawki procentowej opłaty adiacenckiej ustala rada gminy w drodze uchwały.

Wartość nieruchomości według stanu przed wybudowaniem urządzeń infrastruktury technicznej i po ich wybudowaniu określa się według cen na dzień wydania decyzji o ustaleniu opłaty adiacenckiej. Gmina ma trzy lata od podziału lub inwestycji w infrastrukturę

na pobór tej opłaty. Istnieje możliwość rozłożenia jej na raty, jednak na okres nie dłuższy niż dziesięć lat. Obowiązek wnoszenia opłaty adiacenckiej powstaje po upływie 14 dni od dnia, w którym decyzja o ustaleniu opłaty stała się ostateczna. W przypadku rozłożenia opłaty na raty obowiązek ten dotyczy wpłacenia pierwszej raty.

Opłaty adiacenckie nie dotyczą nieruchomości przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na cele rolne lub leśne. ■

Podstawa prawna

■ Art. 143-148 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. nr 261, poz. 2603 z późn. zm.).

MONIKA BURZYŃSKA

POSTĘPOWANIE CYWILNE

Zawieszenie postępowania, mediacje, zeznania świadków, skarga kasacyjna, pomoc adwokata, ubezwłasnowolnienie

ODSZKODOWANIA

Kiedy sąd zawiesza postępowanie

6 Wniosłem sprawę do sądu o odszkodowanie przeciwko lekarzowi, który źle wykonał moją operację i naraził mnie na utratę zdrowia. Pozwany straszy mnie, że wystąpi o zawieszenie postępowania i do ogłoszenia wyroku nie dojdzie. Czy sąd musi zawiesić postępowanie, gdy domaga się tego pozwany?

Nie, sąd zawiesza postępowanie z urzędu lub na wniosek stron i robi to w przypadkach określonych w kodeksie postępowania cywilnego. Natomiast sam wniosek pozwanego nie wystarczy, aby mogło zostać zawieszona, w przypadkach niewskazanych w ustawie.

Postępowanie sąd może zawiesić z urzędu na przykład w razie śmierci strony lub jej przedstawiciela ustawowego albo wówczas, gdy utracili zdolność procesową, bądź strona utraciła zdolność sądową. Przyczyną zawieszenia postępowania z urzędu może być też pobyt strony lub jej pełnomocnika w miejscowości, która została pozbawiona wskutek nadzwyczajnych wydarzeń komunikacji z siedzibą sądu.

Zdarza się też, że rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego lub organu administracji publicznej albo że ktoś wystąpił przeciwko obu stronom z interwencją główną, w takich przypadkach sąd również może zawiesić postępowanie z urzędu. Podobnie może postąpić wówczas, gdy obie strony nie stawiają się na rozprawie albo nie przyjdzie powód, który w dodatku nie zażądał rozpoznania sprawy pod jego nieobecność, a pozwany nie zgłosił wówczas wniosku o to, aby sprawa została jednak rozpoznana. Przyczyną zawieszenia jest też brak adresu powoda albo wskazanie złego adresu, niepowiadomienie sądu w wyznaczonym terminie o adresie pozwanego bądź niewykonanie przez powoda innych zarządzeń, co oznacza, że sprawa nie może otrzymać dalszego biegu.

Podstawa prawna

■ Art. 174-177 ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

ROZSTRZYGANIE SPORÓW

Czy mediator może być świadkiem

7 W sprawie było prowadzone postępowanie mediacyjne. Do zawarcia ugody jednak nie doszło i teraz spór rozstrzygnie sąd. Pozwany domaga się wezwania do sądu w charakterze świadka mediatora, aby opowiedział o faktach, które poznał podczas mediacji. Czy sąd może go przesłuchać?

Mediator nie może być świadkiem w sprawie i zeznawać o faktach, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji. Wyjątek od tej zasady jest możliwy wówczas, gdy obie strony zwołują go z obowiązku zachowania tajemnicy mediacji.

Zakaz ten uzasadniony jest tym, że postępowanie mediacyjne nie jest jawne i mediator ma obowiązek

Czy zawsze można złożyć skargę kasacyjną

8 ZMIANA ORZECZENIA Wniosłem pozew o odszkodowanie od sprawcy wypadku drogowego. Zostałem potrącony na przejściu dla pieszych i bardzo długo musiałem się leczyć. Uważam, że sąd przyznał mi zbyt niskie odszkodowanie. Teraz sprawę rozpoznaje sąd apelacyjny, a w przyszłości w miarę potrzeby chciałbym złożyć skargę kasacyjną. Czy zawsze jest ona dopuszczalna?

Nie, skargi kasacyjnej nie można składać w sprawach o prawa majątkowe wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych. Natomiast w sprawach, w których ta wartość jest wyższa, należy skargę wnieść do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie. Trzeba to zrobić w ciągu dwóch miesięcy od dnia, w którym strona skarżąca otrzymała orzeczenie z uzasadnieniem.

Należy też liczyć się z tym, że strona przeciwna sporządzi odpowiedź na skargę kasacyjną i wnieśli ją do sądu II instancji w ciągu dwóch tygodni od otrzymania skargi.

W skardze przede wszystkim przytacza się i uzasadnia podstawę kasacji, wnioskując się przyjęcie skargi do rozpoznania i uzasadnia się oraz wnioskując o uchylenie i zmianę orzeczenia z oznaczeniem zakresu żądanego uchylenia i zmiany.

Sąd Najwyższy przyjmie skargę do rozpoznania, gdy w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, istnieje potrzeba dokonania wykładni przepisów, które budzą wątpliwości, albo rozbieżności w orzecznictwie sądów, albo zachodzi nieważność postępowania. Przyjmuje ją też wówczas, gdy jest oczywiście uzasadniona.

Podstawa prawna

■ Art. 398²-398⁶ ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

zachować w tajemnicy fakty, które poznał podczas prowadzenia mediacji, zarówno przedsądowej, jak i prowadzonej na zarządzenie sądu.

Mediator, który zostanie wezwany na rozprawę w charakterze świadka, musi wskazać na to, że prowadził mediację i wówczas poznał fakty, co do których ma być przesłuchany. Gdyby jednak strony zwoływały go z obowiązku zachowania tajemnicy mediacji, to wtedy nie może odmówić złożenia zeznań.

Podstawa prawna

■ Art. 259¹ ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

SKŁADANIE ZEZNAŃ

Czy sąd nie może przesłuchać żony pozwanego

9 Chcę wezwać na świadka żonę pozwanego. Obiecała, że przed sądem powie wszystko, co wie o sprawie. Czy żona strony zawsze musi odmówić zeznań?

Nie, żona pozwanego może złożyć zeznanie. Natomiast do jej przywilejów należy możliwość odmówienia ich składania. Przed przesłuchaniem w charakterze świadka sąd powinien uprzedzić ją o prawie odmowy zeznań. Dlatego żona pozwanego sama zdecydować o tym, czy chce zostać przesłuchana przez sąd. Nawet decydując się na ich złożenie, może odmówić odpowiedzi na konkretnie zadane pytania wówczas, gdy mogłyby to narazić ją lub jej bliskich

na odpowiedzialność karną, hańbę lub dotkliwą i bezpośrednią szkodę majątkową albo jeżeli zeznanie mogłoby zostać połączone z pogwałceniem istotnej tajemnicy zawodowej.

Podstawa prawna

■ Art. 261 ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

WAŻNOŚĆ TESTAMENTU

Jak sąd może skonfrontować zeznania świadków

10 Toczy się postępowanie o podważenie ważności testamentu i ustalenie, czy nie został sfałszowany. Obie strony zawnioskowały o przesłuchanie świadków na okoliczność ustalenia prawdziwości testamentu. Świadkowie jednak złożyli zupełnie odmienne zeznania i sąd zapowiedział, że doprowadzi do konfrontacji świadków. Na czym ona polega? Czy sąd może ją dopuścić?

Tak, świadkowie, których zeznania przeczą sobie wzajemnie, mogą być skonfrontowani. Zanim jednak do tego dojdzie, sąd będzie starał się wyjaśnić sprzeczności w zeznaniach świadków oraz będzie dążył do usunięcia. Dopiero wówczas, gdy nie da się ich usunąć, zarządzi konfrontację świadków. Świadkowie będą musieli wówczas powtórzyć tę część zeznań, w której zaistniały sprzeczności. Odbierze też świad-

czenia od świadków o tym, czy podtrzymują do tej pory złożone zeznania. Będą też się oni wypowiadali, co sądzą o odmiennych zeznaniach innych świadków. W sprawie konfrontacji świadków wypowiedział się również Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 26 lutego 1970 r. (sygn. akt II CR 10/70, biuletyn SN z 1970 r. nr 8-9 poz. 153). Sąd stwierdził, że konfrontacja dotyczy w zasadzie świadków, a tylko wyjątkowo może obejmować świadka i stronę. Sąd może ją więc dopuścić zarówno po przesłuchaniu świadków do końca, albo już w trakcie składania przez nich zeznań wówczas, gdy ujawniły się sprzeczności.

Podstawa prawna

■ Art. 272 ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

WNIESIENIE APELACJI

Czy strona musi korzystać z pomocy adwokata

11 Uważam, że sąd I instancji wydał krzywdzący mnie wyrok. Chcę wnieść apelację. Co powinna zawierać apelacja? Czy mogę napisać ją sama bez pomocy adwokata?

Tak, strona może sporządzić sama apelację, nie korzystając z pomocy adwokata. Apelacja składana jest w formie pisemnej. Należy w niej przede wszystkim oznaczyć zaskarżony wyrok, uściślając przy tym, czy dotyczy jego całości czy części. Trzeba również zwięźle przedstawić zarzuty i uzasadnić je, a w razie potrze-

by powołać nawet nowe fakty i dowody. Jednakże jest to możliwe wówczas, gdy strona wykaże, że ich powołanie w postępowaniu przed sądem I instancji nie było możliwe albo potrzebna powołania się na nie wynika później. Apelacja musi też zawierać wnioszek o zmianę lub uchYLENIE wyroku z zaznaczeniem zakresu żądanej zmiany lub uchYLENIA.

Gdyby sprawa w I instancji toczyła się o prawa majątkowe, to wówczas w apelacji oznacza się wartość przedmiotu zaskarżenia. Może to być kwota wyższa od wartości przedmiotu sporu wskazanej w pozwie tylko wówczas, gdy powód rozszerzył powództwo lub sąd orzekł ponad żądanie.

Apelację należy wnieść do sądu, który wydał zaskarżony wyrok. Należy zrobić to w ciągu dwóch tygodni od otrzymania z sądu wyroku z uzasadnieniem. Gdyby zaś strona nie zażądała sporządzenia uzasadnienia wyroku w ciągu tygodnia od ogłoszenia go, to wówczas termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania uzasadnienia.

Podstawa prawna

■ Art. 367-369 ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

UBEZWŁASNOWIENIE

Jakie prawa ma rodzeństwo

12 Nasza siostra nadużywa alkoholu i narkotyków. Jest więc w takim stanie, że sama nie może już prowadzić swoich spraw. Czy rodzeństwo ma prawo wystąpić o jej ubezwłasnowolnienie?

Tak, brat lub siostra mogą w tej sytuacji wystąpić do sądu okręgowego z wnioskiem o ubezwłasnowolnienie siostry nadużywającej alkoholu i narkotyków. Jest to sąd właściwy dla miejsca zamieszkania osoby, której dotyczy wniosek.

W wniosku należy wskazać, z jakiego powodu powinno być orzeczenie ubezwłasnowolnienia. Gdyby przyczyną było pijaństwo bądź narkomania, to wówczas na żądanie sądu trzeba przedstawić zaświadczenie z poradni przeciwalkoholowej, w której siostra leczy się, oraz zaświadczenie poradni leczenia uzależnień na potwierdzenie, że jest ona narkomanką.

Te dowody jednak nie wystarczą, aby sąd orzekł o ubezwłasnowolnieniu. Osoba, której dotyczy wniosek, będzie badana również przez biegłego lekarza psychiatrę lub neurologa oraz przez psychologa. Oprócz oceny stanu zdrowia w opinii biegłego oceni też zakres, w jakim jest zdolna do samodzielnego kierowania swoim postępowaniem i do prowadzenia swoich spraw.

Sąd może też oddać osobę, której dotyczy wniosek, pod obserwację w zakładzie leczniczym na okres do sześciu tygodni, a nawet wyjątkowo na sześć miesięcy.

Zanim sąd wyda orzeczenie, musi też wysłuchać osoby, której dotyczy wniosek, w obecności biegłego psychologa oraz neurologa albo psychiatry w zależności od jej stanu zdrowia. Gdyby dobrowolnie nie zgłosiła się na rozprawę, wtedy sąd może zarządzić jej przymusowe doprowadzenie.

Wprawdzie rodzeństwo może wystąpić o ubezwłasnowolnienie siostry, ale nie powinno tego robić w złej wierze czy też lekkomyślnie. Za takie zgłoszenie wniosku grozi grzywna w wysokości do 1 tys. zł.■

Podstawa prawna

■ Art. 544-554 ustawy z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

PODATKI

Postępowanie podatkowe, opodatkowanie darowizny, rekompensata za odwołanie z urlopu, odliczenie darowizny

PODATEK OD SPADKU

Jak można wyłączyć urzędnika z prowadzenia sprawy

13 W urzędzie skarbowym toczy się postępowanie w sprawie podatku od spadków. Chodzi o spadek, jaki odziedziczyłem po moim stryju. Sprawę prowadzi mój sąsiad. Nie przepadam za sobą i wydaje mi się, że nie jest obiektywny. Czy mogę wnieść o to, żeby odsunięto go od mojej sprawy?

Niestety w tej sytuacji nie ma na to szans. Przepisy co prawda przewidują możliwość wyłączenia m.in. pracownika urzędu skarbowego, ale określają też ściśle sytuacje, w jakich może to nastąpić.

Pracownicy urzędu skarbowego podlegają wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawach dotyczących zobowiązań podatkowych oraz innych spraw, w których:

- są stroną,
- pozostają ze stroną w takim stosunku prawnym, w którym zobowiązanie sprawy może mieć wpływ na ich prawa lub obowiązki,
- stroną jest ich małżonek, rodzeństwo, wstępny, zstępny lub powinowaty pierwszego stopnia,
- stronami są osoby związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli,
- byli świadkami lub biegłymi, byli lub są przedstawicielami podatnika albo przedstawicielem podatnika jest jedna z osób wymienionych w dwóch poprzednich punktach,
- brali udział w wydaniu zaskarżonej decyzji,
- zaistniały okoliczności, w związku z którymi wszczęto przeciw nim postępowanie służbowe, dyscyplinarne lub karne,
- stroną jest osoba pozostająca wobec nich w stosunku nadrzędności służbowej.

Jak widać, żadna z tych przesłanek nie dotyczy osób będących sąsiadami podatnika. Jeżeli będzie pan niezadowolony z rozstrzygnięcia zapadłego w sprawie, może pan się odwołać od decyzji. Gdyby rzeczywisty pracownik zachowywał się w sposób niestosowny, może pan też złożyć skargę do jego przełożonego. Jednak to, że jest on sąsiadem, nie jest podstawą odsunięcia go od sprawy.

Podstawa prawna

■ Art. 130 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2005 r. nr 8, poz. 60 z późn. zm.).

PROCEDURY ODWOŁAWCZE

Czy organ może przeprowadzić rozprawę podatkową

14 Otrzymałam decyzję wymiarową dotyczącą podatku dochodowego. Nie zgadzam się z nią i wniosłam od niej odwołanie. Dostałam wezwanie na rozprawę podatkową. Czy organ może taką procedurę zastosować?

Tak, istnieje taka możliwość w postępowaniu podatkowym. Rozprawa podatkowa może być przeprowadzona przez organ odwoławczy zarówno z urzędu, jak i na wniosek. Z urzędu rozprawę podatkową przeprowadza się wtedy, gdy zachodzi potrzeba wyjaśnienia istotnych okoliczności stanu faktycznego sprawy przy udziale świadków lub biegłych albo przez oględziny, lub sprecyzowanie argumentacji prawnej prezentowanej przez stronę w toku postępowania. Na rozprawie strona może składać wyjaśnienia, zgłaszać żądania, propozycje i zarzuty oraz przedstawiać dowody na ich poparcie. Ponadto strona może wypowiadać się co do wyników postępowania dowodowego. Kierujący rozprawą może jednak uchylić pytanie zadane uczestnikowi rozprawy, jeżeli nie ma ono istotnego znaczenia dla sprawy. Na żądanie strony należy jednak zamieścić w protokole treść uchyłonego pytania. Trzeba podkreślić, że przeprowadzenie rozprawy podatkowej nie jest niczym złym ani nie ma na celu pozbawienia podatnika jego

prawa. Jej celem jest szybsze i sprawniejsze załatwienie sprawy.

Podstawa prawna

■ Art. 200a-200d ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2005 r. nr 8, poz. 60 z późn. zm.).

WERYFIKACJA MAJĄTKU

Czy po latach można opodatkować darowiznę

15 Organ podatkowy zarzucił nam, że wydajemy więcej niż zarabiamy. Tym samym uznał, że nasz majątek pochodzi z nieujawnionych źródeł. Wyjaśniliśmy, że kilka lat temu dostaliśmy darowiznę od rodziców żony. Nie została ona zgłoszona. Czy może być ona teraz opodatkowana?

Tak, w państwa przypadku jest to bardzo realne. Jeżeli organ podatkowy uzna wyjaśnienia dotyczące darowizny za wiarygodne, pozwoli to państwu uniknąć konieczności zapłaty 75 proc. podatku od tzw. nieujawnionych źródeł. Niemniej jednak nie oznacza to, że sprawa będzie zakończona. Nawet jeśli umowa darowizny była zrealizowana dawno temu i minął termin przedawnienia z tego tytułu, w tym konkretnym przypadku nie będzie miało to znaczenia. Zgodnie z przepisami jeżeli nabycie nie zostało zgłoszone do opodatkowania, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą powołania się przez podatnika przed organem podatkowym lub organem kontroli skarbowej na fakt nabycia. Z kolei jeżeli nabycie niezgłoszone do opodatkowania stwierdzono następnie pismem, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą sporządzenia pisma. Jeżeli pismem takim jest orzeczenie sądu, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia.

Podstawa prawna

■ Art. 6 ust. 4 ustawy z 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (t.j. Dz.U. z 2004 r. nr 142, poz. 1514 z późn. zm.).

ODWOŁANIE Z URLOPU

Czy rekompensata od pracodawcy jest opodatkowana

16 W lipcu 2007 r. przebywałem na urlopie wypoczynkowym, jednak pracodawca wezwał mnie do stawienia się w pracy. Chcę podkreślić, że pracodawca zwrócił mi koszty poniesione przeze mnie w związku z odwołaniem z urlopu. Czy taką rekompensatę muszą uwzględnić przy rozliczaniu rocznego PIT?

Pracodawca ma prawo odwołać pracownika z urlopu tylko wówczas, gdy jego obecności w zakładzie wymagają okoliczności nieprzewidziane w chwili rozpoczynania urlopu. Jest to zgodne z przepisami kodeksu pracy. Wynika z nich również, że pracodawca jest zobowiązany do pokrycia kosztów poniesionych przez pracownika w bezpośrednim związku z odwołaniem go z urlopu.

Generalnie odszkodowania są zwolnione z podatku dochodowego. Dotyczy to jednak odszkodowań, jeżeli ich wysokość lub zasady ustalania wynikają wprost z odrębnych ustaw lub przepisów wykonawczych wydanych na podstawie tych ustaw. W przypadku rekompensat za zapłacone, lecz niewykorzystane wyjazdy urlopowe takimi odrębnymi przepisami są wspomniane już regulacje kodeksu pracy. Określają one bowiem zasady zwrotu kosztów poniesionych przez pracowników. Należy podkreślić, że kwota zwrotu zwolnionego z podatku nie powinna przekraczać tej, którą wcześniej poniósł pracow-

nik, np. wykupując w biurze turystycznym wyjazd na wczasy.

Podstawa prawna

- Art. 167 ustawy z 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 1998 r. nr 21, poz. 94 z późn. zm.).
- Art. 21 ust. 1 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2000 r. nr 14, poz. 176 z późn. zm.).

DAROWIZNA ZA GRANICĄ

Czy można odliczyć wydatki na rzecz unijnej organizacji

17 Czy można odliczyć darowiznę przekazaną na rzecz pożytku publicznego w innym niż Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej?

Prawo do odliczenia darowizny organizacji pożytku publicznego obowiązujących w innym niż Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej lub innym państwie należącym do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, prowadzącej działalność pożytku pu-

blicznego w sferze zadań publicznych, przysługuje podatnikowi pod warunkiem:

- udokumentowania przez podatnika oświadczeniem tej organizacji, że na dzień przekazania darowizny była ona równoważną organizacją do organizacji, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, realizującą cele określone w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i prowadzącą działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych oraz

- istnienia podstawy prawnej wynikającej z umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania, której stroną jest Polska, lub odrębnych ustaw, do uzyskania przez organ podatkowy informacji podatkowych od organu podatkowego państwa, na którego terytorium organizacja posiada siedzibę. ■

Podstawa prawna

- Art. 26 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz.U. z 2000 r. nr 14, poz. 176 z późn. zm.).
- Art. 3 i 4 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. nr 96, poz. 873 z późn. zm.).

ALEKSANDRA TARKA, KRZYSZTOF TOMASZEWSKI

W PIĄTEK (14 MARCA)

DYŻUR EKSPERTA

Zasady przechodzenia na wcześniejszą emeryturę Na pytania czytelników będzie odpowiadała GABRIELA ZGAJEWSKA, ekspert ds. emerytur. Dzwon w godz. 14.00-16.00 pod nr tel. (0-22) 531 49 72

DYŻUR EKSPERTA

Jakie prawa mają konsumenci, kiedy kupią niebezpieczny produkt. Informacji na ten temat będzie udzielał DARIUSZ ŁOMOWSKI, ekspert z Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Dzwon w godz. 10.00-12.00 pod nr tel. (0-22) 531 49 72

reklama

Pytasz o mieszkanie? My Ci odpowiadamy

nieruchomosci.wieszjak.pl

- ✓ wyszukiwarka ofert kupna, sprzedaży, najmu nieruchomości
- ✓ porady ekspertów
- ✓ kredyty i finanse

nieruchomosci.wieszjak.pl